

Eviras anvisning 18222/5

Ekologisk produktion 3

Villkor för livsmedelsproduktion

Evras anvisning 18222/5

Ekologisk produktion 3
Villkor för livsmedelsproduktion
2018

Eviras anvisning 18222/5
Ibruktagnig: 9.5.2018

Enheten för import-, export- och ekokontroll

Godkännare Sektionschef, överinspektör Beata Meinander

Föredragande Överinspektör Teija Lindén

Distribution: Publikationen finns på Eviras internetsidor under adressen www.evira.fi

Till läsaren

En av målsättningarna för den ekologiska produktionen är att producera ett brett sortiment av ekologiska produkter, som motsvarar konsumenternas efterfrågan. Produkterna ska vara producerade på ett sätt som är ofarligt för miljön och för människors, växters och djurs hälsa och välmående.

Kontrollen är en väsentlig del av den ekologiska produktionen. Målsättningen med kontrollen är att skapa och förbättra konsumenternas förtroende för den ekologiska produktionen. Kontrollen säkerställer också förutsättningar för rättvis konkurrens mellan aktörerna, då alla följer samma regler. Aktörer som hör till kontrollsystemet för ekologiska livsmedel kontrolleras årligen.

Ekologisk produktion 3 – Villkor för livsmedelsproduktion (Eviras anvisning 18222/4) innehåller allmänna villkor för produktion och bearbetning av ekologiska livsmedel. Produktionsvillkoren är dessutom speciellt fokuserade på kraven för beredning, förpackning, transport, lagring och märkning av ekologiska livsmedel.

Beträffande andra produktionsinriktningar och import har Livsmedelssäkerhetsverket Evira utarbetat särskilda produktionsvillkor för följande sektorer:

- Ekologisk produktion 1 – Allmänna villkor och villkor för växtproduktion (Eviras anvisning 18219/5)

- Ekologisk produktion 2 – Villkor för husdjursproduktion (Eviras anvisning 18217/8)
- Anvisningar för ekologisk produktion 5 – Ekologiska skogsprodukter (Eviras anvisning 18221/1)
- Ekologisk produktion 6 – Villkor för import (Eviras anvisning 18223/3)

Utöver villkoren i den här foldern finns de för aktören viktigaste blanketterna för ekologisk kontroll på Eviras webbplats: www.evira.fi > Gemensamma > Ekologisk produktion. Förteckningar över ämnen och konventionella produkter som tillåts i produktion av beredda ekologiska livsmedel finns på Europeiska unionens EUR-lex-webbplats på adressen <http://eur-lex.europa.eu>.

Produktionsvillkoren uppdateras och sänds vid behov till dem som hör till kontrollen. Produktionsvillkoren finns också på Eviras webbplats > Gemensamma > ekologisk produktion.

Eventuella oklarheter i produktionsvillkoren kan meddelas till Livsmedelssäkerhetsverkets Enhet för import-, export- och ekokontroll på adressen Mustialagatan 3, 00790 HELSINGFORS eller via e-post på adressen luomuelintarvike@evira.fi.

Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Myndighetens verksamhet ska vara baserad på i lagen fastställd behörighet. Lagen måste noggrant följas i myndighetsverksamheten. Myndighetsanvisningarna är till sin rättsliga karaktär inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. I sista hand avgörs frågor om tillämpningen av lagarna i domstol.

I de här anvisningarna finns både citat ur lagar och tolkningar av hur lagarna ska tillämpas. . Tolkningarna är skrivna med kursiv stil. Tolkningarna i anvisningarna är Eviras uppfattning om hur lagarna ska tillämpas.

Innehållsförteckning

TILL LÄSAREN	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
1 DEFINITIONER	6
1.1 EKOLOGISKA LIVSMEDEL	6
1.2 ÖVRIGA DEFINITIONER	6
2 LAGSTIFTNING	7
3 ANMÄLAN TILL KONTROLLEN OCH UTTRÄDE UR KONTROLLEN	8
3.1 AKTÖRER SOM MÅSTE HÖRA TILL KONTROLLEN	8
3.2 AKTÖRER SOM INTE HÖR TILL KONTROLLEN ELLER EKOLAGSTIFTNINGENS TILLÄMPNINGSOMRÅDE	8
3.3 HUR ANMÄLER MAN SIG TILL KONTROLLEN?	9
3.3.1 <i>Ekoplan</i>	10
3.4 FÖRSTA PRODUKTIONSGRANSKNINGEN	11
3.5 ANMÄLAN OCH EKOINTYG I SAMBAND MED GODKÄNNANDE FÖR KONTROLLEN	11
3.6 RÄTT ATT ANVÄNDA HÄNVISNING TILL EN EKOLOGISK PRODUKTIONSMETOD OCH ANSVAR FÖR ATT EKOLAGSTIFTNINGEN FÖLJS	11
3.7 ANMÄLAN OM ÄNDRING	11
3.8 UTTRÄDE UR KONTROLLSYSTEMET	12
4 SPECIELLA KRAV PÅ EKOLOGISKA LIVSMEDEL	13
4.1 FÖRBUD OCH BEGRÄNSNINGAR I ANSLUTNING TILL PRODUKTIONEN	13
4.1.2 <i>Bestrålningförbud</i>	15
4.1.3 <i>Begränsningar och villkor för råvaror och beredningsmetoder</i>	15
4.2 SÄRHÅLLNING AV EKOLOGISKA PRODUKTER FRÅN KONVENTIONELLA FÖR ATT FÖRHINDRA ATT DE FÖRVÄXLAS ELLER SAMMANBLANDAS	15
4.2.1 <i>Särhållning vid beredningen</i>	15
4.2.2 <i>Särhållning vid lagring</i>	16
4.2.3 <i>Särhållning vid insamling och transport av produkterna</i>	16
4.2.4 <i>Särhållning vid mottagning av ekologiska råvaror och livsmedel</i>	17
4.2.5 <i>Förhindrande av sammanblandning med genetiskt modifierade råvaror</i>	17
5 EKOINTYG ÖVER ATT AKTÖREN OMFATTAS AV KONTROLLEN	18
6 SAMMANSÄTTNING	19
6.1 ALLMÄNNA KRAV	19
6.2 EKOLOGISKA LIVSMEDEL	20
6.2.1 <i>Tillstånd för användning av icke-ekologiska ingredienser</i>	21
6.3 KONVENTIONELLA LIVSMEDEL SOM INNEHÅLLER EKOLOGISKA INGREDIENSER	21
6.3.1 <i>Produkter från jakt på vilda djur och fiske</i>	21
6.3.2 <i>Andra konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser</i>	21
6.4 EXEMPEL: EKOLOGISKT LIVSMEDEL ELLER KONVENTIONELL PRODUKT SOM INNEHÅLLER EKOLOGISKA INGREDIENSER?	21
7 MÄRKNINGAR	23
7.1 ALLMÄNT OM ANVÄNDNING AV UTTRYCK SOM HÄNVISAR TILL EKOLOGISK PRODUKTION	23

7.2 ANVÄNDNING AV UTTRYCK SOM HÄNVISAR TILL EKOLOGISK PRODUKTION I VARUBETECKNINGAR (REKLAM, HANDELSDOKUMENT OCH FÖRPACKNINGSPÅSKRIFTER)	24
7.2.1 Tillåten användning	24
7.2.2 Begränsningar och förbud	24
7.3 VÄXTPRODUKTER FRÅN PRODUKTION I OMSTÄLLNING	25
7.4 HÄNVISNINGAR TILL EKOLOGISK PRODUKTION PÅ ANNAT ÄN JORDBRUKSPRODUKTER	25
7.5 FÖRPACKNINGSPÅSKRIFTER	25
7.5.1 Ekoutryck i varubeteckningen	25
7.5.2 Ekoutryck i förteckningen över ingredienser	25
7.5.3 Obligatoriska märkningar i samband med uttryck om ekologisk produktion	26
7.5.4 Valfria märkningar	26
8 BOKFÖRING OCH DOKUMENT	28
8.1 MOTTAGNA EKOLOGISKA LIVSMEDEL	28
8.2 MOTTAGNA KONVENTIONELLT PRODUCERADE PRODUKTER, TILLSATSER OCH PROCESSHJÄLPMEDEL	29
8.3 BEREDNING OCH EKOLOGISKA LIVSMEDEL I LAGER	29
8.4 ÖVERLÄTNA EKOLOGISKA LIVSMEDEL	29
8.5 AKTÖRER SOM INTE LAGRAR ELLER FYSISKT HANTERAR EKOLOGISKA PRODUKTER	29
8.6 BALANSBERÄKNINGAR	29
9 KONTROLL AV EKOLOGISKA LIVSMEDEL OCH AKTÖRENS VERKSAMHET	30
9.1 PRODUKTIONSKONTROLL	30
9.2 TILLÄGGSKONTROLLER: EXTRAKONTROLLER OCH FÖRNYADE KONTROLLER	31
9.3 ANMÄLNINGAR OCH BESLUT UTGÅENDE FRÅN KONTROLLERNA	31
9.4 MARKNADSKONTROLL	31
9.4.1 Detaljhandlare och detaljhandelsställen	32
9.4.2 Storköksverksamhet	32
10 UNDERLEVERANS	33
10.1 ANMÄLNINGSSKYLDIGHET	33
10.2 UPPGIFTER SOM SKA INGÅ I EKOPLANEN	33
10.3 BOKFÖRING AV UNDERLEVERANSÅTGÄRDER	34
10.4 KONTROLL AV UNDERLEVERANTÖRSARBETET	34
11 AVGIFTER FÖR KONTROLLEN OCH ANDRA FÖRETAGSEKONOMISKA PRESTATIONER	36
12 ÅTGÄRDER VID AVVIKELSER OCH REGELSTRIDIGHETER	37
12.1. AKTÖRENS ÅTGÄRDER INOM EGENKONTROLLEN	37
12.2. ÅTGÄRDER OCH PÅFÖLJDER	37
12.2.1 AVVIKELSE OCH UPPMANING TILL KORRIGERANDE ÅTGÄRDER	37
12.2.2. Administrativa tvångsmedel	38
12.2.3 Begäran om förundersökning	39
13 ANNAN KONTROLL AV EKOLOGISKA PRODUKTER	40
13.1 EKOLOGISKA JORDBRUKSPRODUKTER	40
13.2 EKOLOGISKT FODER	41
13.3 EKOLOGISKA ALKOHOLDRYCKER	41
13.4 TULLENS UPPGIFTER	41
13.5 TILLSYN PÅ ÅLAND	41
14 UPPKÖP AV INSAMLADE VILDEVÄXANDE EKOLOGISKA PRODUKTER	42
14.1 ANSLUTNING TILL EKOKONTROLLEN	42
14.2 INLEDANDE KONTROLL OCH BESLUT OM GODKÄNNANDE FÖR KONTROLLSYSTEMET	43
14.3 ANMÄLAN OM UPPKÖP AV INSAMLADE EKOPRODUKTER	44
14.4 KRAV PÅ UPPKÖPSVERKSAMHET AV INSAMLADE VILDEVÄXANDE EKOLOGISKA PRODUKTER	44

TOC

Bilaga 1: Kommissionens förordning (EG) 889/2008, Bilaga VIII

Bilaga 2: Kommissionens förordning (EG) 889/2008, Bilaga IX

1 Definitioner

I den här delen görs en uppräknig av definitioner med anknytning till ekologisk livsmedelsproduktion. Allmänna definitioner för ekologisk produktion räknas upp i Livsmedelssäkerhetsverket Evi-ras (nedan Evira) Anvisningar för ekologisk produktion 1 – Allmänna villkor och växtproduktion.

1.1 Ekologiska livsmedel

Ekologiska produkter är ekologiskt producerade levande djur avsedda för livsmedelsproduktion samt ekologiska livsmedel som marknadsförs med märkningar som hänvisar till en ekologisk produktionsmetod (obearbetade och bearbetade ekologiska jordbruksprodukter).

Med levande ekologiska jordbruksprodukter avses levande djur som är avsedda för människoföda såsom

- ekologiskt uppfödda nötdjur, svin, får och fjäderfän.

Med obearbetade ekologiska jordbruksprodukter avses produkter från jorden och husdjursprodukter samt sådana produkter inom den primära förädlingen som har direkt anknytning till dessa produkter, t.ex. ekologiskt producerade

- kött och ätliga delar av djur
- mejeriprodukter (mjölk, grädde, smör, mjölkpulver)
- honung
- grönsaker och andra vegetabilier
- ätliga frukter och nötter
- kaffe, te och kryddor
- spannmål och produkter från kvarnindustrin, stärkelse
- vegetabiliska oljor och djurfetter
- socker och sockersirap
- skogsbär

Ekologiskt framställda och bearbetade ekologiska jordbruksprodukter är produkter av ovannämnda som har bearbetats, t.ex. ekologiskt producerade

- köttberedningar
- beredda mjölkprodukter (t.ex. yoghurt och glass)
- bearbetade grönsaker
- bageri- och konditoriprodukter
- sötsaker

Ett livsmedel anses däremot inte vara ekologiskt om mindre än 95 % av ingredienserna av jordbruksursprung är ekologiska. För de resterande 5% av ingredienserna bör man ha ett undantagstillstånd.

1.2 Övriga definitioner

Ekologiska produkter: Levande och oberedda ekologiskt producerade jordbruksprodukter, beredda jordbruksprodukter som används som livsmedel, foder samt växtförkningsmaterial och frön

Ekologisk: Som kommer från eller har anknytning till ekologisk produktion.

Konventionell: Som inte är en produkt eller en del av ekologisk produktion enligt eko- och verkställighetsförordningen, inte ekologisk.

Aktör: Fysisk eller juridisk person som ansvarar för att kraven i ekoförordningarna uppfylls i företagsverksamhet som hör till den ekologiska produktionssektorn och omfattas av dess kontroll.

Importör: Fysisk eller juridisk person inom EU som antingen själv eller genom en företrädare inför varor som sätts i fritt omlopp i unionen (se Ekologisk produktion 6 – Villkor för import)

2 Lagstiftning

För jordbruksprodukter och livsmedel som marknadsförs som ekologiskt producerade anges minimikraven inom Europeiska unionens område i följande författningar:

- Rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och därtill hänvisande märkning av jordbruksprodukter och livsmedel (ekoförordningen),
- Kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 (verkställighetsförordningen), och
- Kommissionens förordning (EG) nr 1235/2008 om import av ekologiska produkter från länder utanför EU (importförordningen).

För ekologiska livsmedel gäller dessutom alla nationella och EU's allmänna livsmedelsbestämmelser. Dessa är bl.a.

- Livsmedelslagen (23/2006) och författningar av lägre rang som getts med stöd av den,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav som gäller livsmedelslagstiftning, om bildandet av den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet samt förfaranden i anslutning till livsmedelssäkerheten och
- Handels- och industriministeriets förordning om förpackningspåskrifter på livsmedel (1084/2004).
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna.

Ekoförordningarna och unionens övriga lagstiftning är som sådana gällande lagstiftning i alla medlemsländer. Europeiska unionens lagstiftning kan läsas och skrivas ut från Europeiska unionens webbsidor EUR-Lex på adressen <http://eur-lex.europa.eu/>. EUR-Lex ger direkt och gratis åtkomst till Europeiska unionens författningstexter. I systemet kan man läsa Europeiska unionens officiella tidning som innehåller bl.a. fördrag, lagstiftning, rättspraxis och beredande rättsakter.

Nästan alla förordningar, direktiv och beslut publiceras också i en s.k. konsoliderad version,

som innehåller ändringar som gjorts i lagstiftningen. Det är viktigt att observera att den konsoliderade versionen ändå inte nödvändigtvis alltid är uppdaterad. Uppdateringarna i den senaste ändringförordningen kan eventuellt saknas. De ursprungliga rättsakterna och de konsoliderade versionerna hittas lätt med hjälp av enkel sökning på webbplatsen.

Förordningar som reglerar kontrollen av ekologiska produkter

Rättsakter som gäller Rådets förordning om kontroll av ekologisk produktion verkställs i Finland med stöd av lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015) och jord- och skogsbruksministeriets förordning (454/2015) om ekologisk produktion.

Lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015) innehåller bestämmelser om myndigheternas arbetsfördelning inom tillsynen över ekologisk produktion. Lagen och förordningen finns på webben på adressen www.finlex.fi.

Kontrollen regleras utöver av jord- och skogsbruksministeriets förordning också av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurens hälsa och välfärd.

3 Anmälan till kontrollen och utträde ur kontrollen

- **Ekologisk verksamhet förutsätter att aktören hör till kontrollsystemet. De som bereder, låter bereda, lagrar och bedriver partihandel samt importerar och exporterar ekologiska produkter ska anmäla sig till kontrollen över ekologiskt producerade livsmedel.**
- **Genom kontrollen säkerställs en ärlig konkurrens mellan aktörerna, en fungerande inre marknad och framför allt konsumenternas förtroende för ekologiska livsmedel som marknadsförs i EU.**

3.1 Aktörer som måste höra till kontrollen

En aktör som:

- bereder (lägger in/bearbetar, förpackar/omförpackar, gör märkningar som hänvisar till ekologisk produktion/ändrar dessa märkningar)
- lagrar
- importerar från länder utanför EU
- exporterar till länder utanför EU och/eller
- marknadsför inom EU

ekologiska livsmedel, ska anmäla sitt företag till kontrollen över ekologiska livsmedel och få ett ekointyg av Evira innan produkterna släpps ut på marknaden. Anmälan till kontrollen är också nödvändig då någon av ovannämnda funktioner utförs av en tredje part som underleverans. Då utförs kontrollen på de funktioner som sköts som underleverans hos underleverantören.

Detaljhandel

Grundregeln är att hela kedjan ska kunna kontrolleras. En aktör som bereder och lagrar ekologiska livsmedel på annan plats än i anslutning till försäljningsstället eller importerar ekologiska livsmedel från länder utanför EU ska anmäla sitt företag till kontrollen över ekologiska livsmedel. Det är också nödvändigt att höra till kontrollsystemet om aktören har gett en tredje part i uppdrag att utföra någon av ovannämnda funktioner som underleverans.

Det enda undantaget utgör en viss typ detaljhandelsverksamhet, där av beredning och lagring av ekologiska livsmedel sker i anslutning till försäljningsstället, då behöver detaljaffären inte höra till

kontrollsystemet för ekologiska livsmedel (se punkt 3.2).

Partihandel

Även partiaffärer måste höra till kontrollen, även om de inte bereder ekologiska livsmedel och inte har annan verksamhet än lagring och/eller förmedling av förpackade produkter.

Uppköp av insamlade skogsprodukter

Då det gäller insamlade skogsprodukter ska uppköpsverksamhet av produkter från områden som omfattas av tillsynen över ekologiska produkter anmälas till kontrollen över ekologiska livsmedel (se Anvisningar för ekologisk produktion 5 – Ekologiska skogsprodukter).

Beredning på gårdarna

Vid beredning av ekologiska livsmedel på jordbruken utgående från andra än endast gårdens egna råvaror ska aktören anmäla sin verksamhet till kontrollen över ekologiska livsmedel.

Ett undantag utgör beredning av gårdens egna jordbruksprodukter med låg förädlingsgrad, varvid verksamheten ska anmälas till kontrollen över jordbruksproduktion (se punkt 10.1 och 10.2 i Eviras anvisning: Ekologisk produktion 1 - Allmänna villkor och villkor för växtproduktion, för mera information.

3.2 Aktörer som inte hör till kontrollen eller ekolagstiftningens tillämpningsområde

Aktörer som endast idkar detaljhandel och som saluför ekologiska livsmedel direkt till slutkonsu-

menter eller användare behöver inte höra till kontrollen av ekologiska livsmedel. Vid detaljhandelsverksamhet är risken liten att ekologiska livsmedel ska förväxlas eller blandas samman med konventionella livsmedel. De ekologiska livsmedlen levereras i allmänhet till detalj- och partihandeln färdigt förpackade och berednings- och lagringsverksamheten är anspråkslösa och sker i mindre skala.

Om verksamheten också omfattar annat än detaljhandel, såsom beredning eller lagring av produkter någon annanstans än i anslutning till försäljningsstället, ska aktören höra till den ekologiska kontrollen (se 3.1).

Exempel på aktörer som inte behöver höra till kontrollen av ekologiska livsmedel men som ändå i sin verksamhet ska följa lagstiftningen om ekologiska livsmedel:

- detaljhandel som mal, styckar och/eller omförpackar ekologiska produkter och/eller förser dem med ekologiska märkningar så att konsumenten kan följa med vad som sker eller som förpackar dem för direkt försäljning.
- butik som gräddar ekologiska bageriprodukter av rå frysvara. De som bereder råa frysvaror omfattas av eko-kontrollen och de ansvarar för produkternas sammansättning, förpackningspåskrifterna och bokföringen. Bagerierna följer upp verksamheten i butiker

som gräddar bageriprodukter för att försäkra sig om att ekobestämmelserna följs.

- detaljhandelsbutiker som endast saluför ekologiska produkter som är färdigt förpackade och/eller säljs i lösvikt
- aktörer som endast översätter förpackningspåskrifter till finska och svenska. Om de ursprungliga ekomärkningarna i samband med detta täcks över, dvs. om märkningarna ändras, är det dock fråga om en åtgärd i anslutning till beredningen och aktören ska då höra till kontrollsystemet.

Följande aktörer omfattas inte av ekologistiftningens tillämpningsområde och därför inte heller av kontrollen

- aktörer som producerar och erbjuder storköksverksamhet (se punkt 9.4.2).

3.3 Hur anmäler man sig till kontrollen?

Man anmäler sig till kontrollen genom att sända en anmälningsblankett till Evira om anslutning till kontrollen och bifoga en blankett 1h för livsmedelsproduktion, en ekoplan över den ekologiska verksamheten och utdrag ur Handelsregistret. Följande schema beskriver hur man anmäler sig till kontrollen och visar de olika faserna i handläggningen av dokument:

Anmälan till kontrollen görs på Eviras blankett. Blanketten finns på Eviras webbplats www.evira.fi > Gemensamma > Ekologisk produktion > Blanketter och anvisningar > Anmälan till kontrollsystemet.

3.3.1 Ekoplan

För att inte förväxlas med planen för egenkontroll, som krävs enligt livsmedelslagen, används i villkoren för ekologisk produktion termen ekoplan i stället för plan för egenkontroll av ekologisk produktion. Ekoplanen kan ingå i och utgöra en del av aktörens övriga kvalitetshandbok eller plan för egenkontroll.

I ekoplanen beskrivs de kritiska punkter inom den ekologiska verksamheten, där det föreligger en risk för att ekologiska och konventionella produkter blandas samman eller förväxlas. Ekoplanen fördjupar sig inte i exempelvis hygienfrågor

Alla som anmäler sig till kontrollen över ekologiska livsmedel och alla företag som hör till systemet är skyldiga att göra upp en ekoplan samt uppdatera och följa den. Även de aktörer för vilka det inte krävs en plan för egenkontroll enligt livsmedelslagen ska göra upp en ekoplan för den ekologiska verksamheten.

I ekoplanen ska ingå:

- fullständiga beskrivningar av företagets enheter (även underleverantörer), produktionsställen och/eller verksamhet
- alla praktiska åtgärder med vilka företaget säkerställer att ekologistiftningen följs
- försiktighetsåtgärder som företaget vidtar för att minska risken att produkter eller ämnen som inte är tillåtna blandas samman eller förväxlas
- rengöringsåtgärder som vidtas i lagren och genom hela produktionskedjan. Dessa syftar till att förhindra sammanblandning.

Anvisningar för hur man gör upp en ekoplan för ekologiska livsmedel finns på Eviras webbplats på adressen www.evira.fi. I anvisningarna beaktas de saker som ska tas med i ekoplanen.

Fullständiga beskrivningar av beredningsenheterna

Då ett företag idkar beredningsverksamhet för egen räkning eller som underleverans ska den fullständiga beskrivningen av enheten ange vilka lokaler som används för mottagning, bearbetning, förpackning, märkning och lagring före och efter att åtgärderna har utförts på jordbruksprodukterna. Transportarrangemangen ska också framgå av den fullständiga beskrivningen.

Fullständiga beskrivningar av underleveranser

Då ett företag helt eller delvis ger en tredje part i uppgift att utföra produktions-, berednings- eller importverksamheten genom kontrakt ska företagets fullständiga beskrivning innehålla:

- en förteckning över underleverantörer och en beskrivning av de funktioner som utförs genom kontrakt
- uppgifter om de kontrollorgan eller myndigheter som har tillsyn över underleverantörerna
- underleverantörernas skriftliga förbindelse att ett kontrollsystem enligt ekologistiftningen (förordning 834/2007 avdelning V) tillämpas och
- alla konkreta åtgärder, även ändamålsenliga bokföringsystem för respektive enhet, som används för att säkerställa att de produkter som släpps ut på marknaden kan spåras till produkternas leverantörer, säljare, mottagare och köpare.

Förebyggande och praktiska åtgärder

Det ska framgå av ekoplanen att man följer de försiktighetsåtgärder och praktiska åtgärder som behövs för att säkerställa att produkterna är ekologiska i alla led av produktionen, beredningen och distributionen.

Ekoplanen är baserad på en kartläggning av kritiska punkter i hela den ekologiska verksamheten och på kontroll av dem. Sådana punkter är alla de moment vid beredning, lagring och transport av ekologiska produkter där det föreligger en risk att konventionellt producerade produkter sammanblandas med en ekologisk produkt eller att en konventionellt producerad produkt märks som en ekologiskt producerad.

Ekoplanen ska innehålla en beskrivning av de åtgärder som aktören ska vidta, om aktören misstänker att de producerade/framställda ekologiska produkterna inte uppfyller kraven i ekoförordningen. Då ska märkningarna som hänvisar till ekologisk produktion tas bort från produkterna eller så får de marknadsföras med märkningarna som hänvisar till ekologisk produktion först efter att misstanken har visat sig vara obefogad.

Rengöringsåtgärder

Ekoplanen ska innehålla en beskrivning av alla de rengöringsåtgärder som används för att säkerställa att ekologiska och konventionella produkter i lager och produktion inte sammanblandas eller förväxlas.

I beskrivningen utreds exempelvis hur rören på produktionslinjerna töms helt på konventionella produkter innan beredningen av ekologiska produkter påbörjas på produktionslinjen och hur rengöringen och bedömningen av dess tillräcklighet bokförs. Med rengöringsåtgärder i ekoplanen avses inte hur väl hygienkraven följs.

3.4 Första produktionsgranskningen

När Evira har mottagit anmälan verksamheten kontrollerar Evira anmälan och dess bilagor (bl.a. ekoplanen) och begär vid behov ytterligare utredningar. Därefter gör granskaren en första produktionsgranskning i aktörens lokaler.

Vid den första produktionsgranskningen säkerställs att de beskrivningar som getts i anmälan och dess bilagor motsvarar verksamheten och att de åtgärder som ingår i ekoplanen är tillräckliga för att säkerställa att lagstiftningen om ekologisk produktion efterföljs.

Granskaren gör en rapport över den första granskningen. Eventuella brister som har observerats i samband med granskningen antecknas i rapporten. Aktören och granskaren bekräftar granskningsrapporten genom att underteckna den.

3.5 Anmälan och ekointyg i samband med godkännande för kontrollen

Utgående från anmälan, ekoplanen och rapporten över den första granskningen fattar Evira beslut om att godkänna aktören för kontrollen. Ytterligare utredningar kan begäras av aktören för att beslutet ska kunna fattas.

Evira godkänner aktören för kontrollen, om aktören uppfyller de krav som ställs i ekologistiftningen. I anmälan om godkännande kan vid behov ytterligare krav ställas på verksamheten och/eller egenkontrollen. Till aktören sänds Eviras skriftliga beslut, en kopia av granskningsrapporten och ett ekointyg över att aktören omfattas av kontrollen (se 5).

En aktör som är godkänd för kontrollen antecknas i registret för ekologisk produktion, som upprätthålls av Evira. Ett sammandrag av de aktörer som är införda i registret sänds årligen till EU-kommissionen. Uppgiften om att aktören hör till ekokontrollen ges vid behov till andra myndigheter som ansvarar för kontrollen av den ekologiska produktionen såsom Närings-, trafik- och miljöcentralerna, länens och kommunernas livsmedelstillsynsmyndigheter samt tullen.

3.6 Rätt att använda hänvisning till en ekologisk produktionsmetod och ansvar för att ekologistiftningen följs

Aktören har rätt att marknadsföra produkter med hänvisning till en ekologisk produktionsmetod från och med den dag då Evira har beviljat aktörens ekointyg. Aktören har ändå kunnat börja med förädlingsåtgärderna tidigare, före den första granskningen. Rätten att marknadsföra produkterna med hänvisning till en ekologisk produktionsmetod fortsätter fram till den dag då Evira beslutar avlägsna aktören från kontrollen eller utfärdar ett förbud eller en föreskrift på grund av aktörens överträdelse eller regelstridiga verksamhet.

Även om Evira har godkänt aktören för kontrollen är det alltid aktören som bär ansvar för att lagstiftningen om ekologisk produktion följs. Godkännandet av ekoplanen eller t.ex. den årliga produktionsgranskningen överför inte ansvaret för att regelverket följs till tillsynsmyndigheten.

3.7 Anmälan om ändring

En aktör som är ansvarig för ekologisk verksamhet ska meddela Evira om ändringar som har gjorts av fullständiga beskrivningar, försiktighetsåtgärder och praktiska åtgärder eller rengöringsåtgärder vid enheterna.

Aktören är skyldig att skriftligen meddela Evira bl.a. om

- aktörens namn och/eller adress ändras
- ägaren eller bolagsformen ändras (som bilaga krävs en försäkran att det nya bolaget är ansvarigt för givna åtaganden)
- läget för produktionslokaler, lager eller ankomstplatser till unionen för produkter importerade från länder utanför EU ändras
- funktionerna ändras väsentligt (tex. kan en del av beredningen utlokaliseras till en underleverantör)
- beredning av en ny grupp ekologiska produkter och/eller import från länder utanför EU inleds
- beredning och/eller import av en grupp ekologiska produkter upphör
- aktören avbryter de aktiviteter som har antecknats i kontrollen
- aktören återupptar aktiviteterna efter ett avbrott.

Det går att avbryta beredning, beredning på entreprenad, partihandel, lagring, import och/eller export av ekologiska livsmedel. Aktören ska då meddela Evira om detta, likaså då verksamheten återupptas efter avbrottet. En årlig produktionsgranskning görs i aktörens lokaler i regel också

då denna har avbrutit den ekologiska verksamheten, eftersom aktören fortfarande hör till kontrollen. För granskningen uppbärs också granskningsavgift.

Anmälningar om ovan nämnda ändringar/avbrott görs på blanketten för ändringsanmälan. Blanketten finns på Eviras webbplats www.evira.fi > Gemensamma > Ekologisk produktion > Blanketter och anvisningar > Övriga anmälningar till tillsynsmyndigheten.

3.8 Utträde ur kontrollsystemet

En aktör som vill utträda ur kontrollen över ekologiska livsmedel ska göra en skriftlig anmälan till Evira. Om ingen anmälan om utträde har gjorts, förutsätts att aktören iakttar lagstiftningen om ekologisk produktion, och i aktörens lokaler görs en årlig produktionsgranskning för vilken en avgift tas ut. Först då ett skriftligt meddelande om utträde har inlämnats befrias verksamhetsutövaren från produktionsgranskningen och avgiften för den.

Anmälan om utträde ur kontrollen görs på blanketten för anmälan om utträde. Blanketten finns på Eviras webbplats www.evira.fi > Gemensamma > Ekologisk produktion > Blanketter och anvisningar > Övriga anmälningar till tillsynsmyndigheten.

Ett meddelande som sänts per e-post till adressen kirjaamo@evira.fi betraktas också som en skriftlig anmälan. Då ska anmälan ha en rubrik som tydligt anger att det gäller en anmälan om utträde ur ekokontrollen.

Rätten att hänvisa till ekologisk produktion och rätten att presentera ett ekointyg (se 5) över att aktören hör till kontrollen fortsätter tills Evira har behandlat aktörens anmälan om utträde och fattat beslut om att avlägsna företagaren ur kontrollen över ekologiskt producerade livsmedel.

Om aktören så önskar kan denna på nytt anhålla om att få komma med i kontrollsystemet vid en senare tidpunkt.

4 Speciella krav på ekologiska livsmedel

Ekologiska livsmedel skiljer sig från konventionellt producerade livsmedel särskilt i följande avseenden:

- produktionsregler
- sammansättning
- insamling av produkter, förpackning och transport
- lagring
- märkningar
- bokföring

I all verksamhet ska aktören säkerställa att ekologiskt och konventionellt producerade produkter hålls åtskilda för att undvika sammanblandning och förväxling.

Genetiskt modifierade ingredienser får inte användas i ekologisk produktion.

Kraven på att hålla ekologiskt och konventionellt producerade livsmedel åtskilda gäller endast de aktörer som bereder/hanterar/lagrar både ekologiska och konventionella livsmedel i samma lokaler eller transporterar dem med samma transportutrustning. Dessa aktörer ska se till att ekologiska och konventionella livsmedel inte blandas samman eller förväxlas i något led av beredningen, lagringen eller transporten.

4.1 Förbud och begränsningar i anslutning till produktionen

4.1.1 Gmo-förbud

Råvaror och hjälpmedel får inte ha ursprung i gmo

Genetiskt modifierade organismer och produkter som har producerats av eller med gmo får inte användas vid produktion av produkter som marknadsförs som ekologiska. Gmo-förbudet gäller också vid användning av härledda produkter som ingredienser i livsmedel och som processhjälpmedel.

Målsättningen är att det ska finnas så litet genetiskt modifierade organismer som möjligt i ekologiska produkter. I ekologiska livsmedel tillåts dock en låg förekomst av gmo. Villkoret för detta är att gmo har sammanblandats med livsmedlet

oavsiktligt eller har varit tekniskt omöjligt att undvika.

I samband med ekogranskningarna kontrolleras genom granskning av handlingarna att gmo-förbudet följs. Prover kan också tas för kontrollen.

Varuleverantörens intyg över att produkten är fri från gmo

Den som bereder det ekologiska livsmedlet bär ansvaret för att gmo-förbudet följs. Den som bereder ekologiska livsmedel ska vid överenskommelse om varuleveranser säkerställa att varuleverantören känner till gmo-förbudet. Varuleverantören ska säkerställa att partier av olika kvalitet inte sammanblandas eller förväxlas under beredningen, transporten eller lagringen.

Aktörerna kan anta att livsmedlet eller råvaran inte innehåller gmo eller produkter som framställts av gmo, om gmo inte omnämns i livsmedlets förpackningspåskrifter eller i dokument som åtföljer livsmedlet. Sådana livsmedel är exempelvis frukter och grönsaker, mjöl av sojaböner, oljor framställda av ryps eller sojaböner, lecitin framställt av soja, glukos eller glukossirap som framställts av majs, socker från sockerbeter eller ingredienser och tillsatser som framställts av majs.

För sådana produkter som inte kräver att gmo omnämns i märkningarna (se Tabell 1) ska aktören be försäljaren om ett produktspecifikt intyg över att produkten är fri från gmo. En modell för intyget finns på Eviras webbplats under Modellblanketter för ekoaktörer. Intyget ska gälla per produktionsparti och kunna kopplas samman med det levererade partiet. Därför kan ett intyg över frihet från gmo gälla för flera sändningar av samma produktionsparti. Om ett produktionsparti saknar intyg får partiet inte användas till beredning av ekologiska livsmedel innan ovissheten

har eliminerats och leverantören har gett en försäkran om frihet från gmo. Intygen ska ingå i bokföringen. Det krävs inga intyg för ekologiskt producerade ingredienser.

Det är speciellt viktigt att man beaktar att även om processhjälpmedel inte räknas upp i den slutliga produktens ingrediensförteckning får processhjälpmedlet ändå inte vara producerat av eller med hjälp genetiskt modifierade organismer.

Tabell 1. Exempel på produkter för vilka gmo-märkning inte krävs men som har kunnat framställas med hjälp av genetiskt modifierade organismer och för vilka man därför ska begära ett intyg

Produkter	Produktgrupp; grund för anskaffning av intyg
<ul style="list-style-type: none"> - E 160b annatto - E 300 askorbinsyra - citronsyra (kan användas som tillsats E 330 eller som processhjälpmedel) - E 415 xantangummi 	Tillsatser som har producerats med hjälp av mikroorganismer; mikroorganismer som används vid fermentering kan vara genetiskt modifierade
<ul style="list-style-type: none"> - Mjölksyra (kan användas som tillsats E 270 eller som processhjälpmedel) 	Produkt som framställts med hjälp av mjölksyrabakterier; som substrat för mjölksyrabakterier kan t.ex. gm-majsstärkelse ha använts.
<ul style="list-style-type: none"> - kymosin som används vid ostberedning - amylaser som bryter ned stärkelse - invertaser som bryter ned sockerarter i sötsaker och choklad - amylaser och andra enzymer som används vid beredning av stärkelsebaserad glukosirap - pektinaser som används vid saftberedning 	Enzymer som används som processhjälpmedel; mikroorganismer som används vid produktion av enzymer kan vara genetiskt modifierade.
<ul style="list-style-type: none"> - etanol 	Processhjälpmedel som används som lösningsmedel; gm-växter kan ha använts som källa till den stärkelse som behövs vid framställningen
<ul style="list-style-type: none"> - äggvita 	Processhjälpmedel som används vid beredning av livsmedel av vegetabiliskt ursprung: <ul style="list-style-type: none"> - gm-foder kan ha använts till utfodring av djuren eller så kan djuret ha getts medicin som innehåller gmo - enzymer som används vid beredning av produkten kan vara producerade med genetiskt modifierade mikroorganismer.
<ul style="list-style-type: none"> - vegetabiliska oljor 	Användning av vegetabiliska oljor som processhjälpmedel (infettnings-, smörj- eller skumdämpningsmedel); vegetabilisk olja kan ha framställts av gm-växter.

4.1.2 Bestrålningförbud

Man får inte använda bestrålade produkter i ekologisk produktion

Ekologiska produkter och ingredienser i sådana får inte bestrålas. Bestrålning används främst för att säkerställa den mikrobiologiska kvaliteten på kryddor.

Övervakningen av bestrålningförbudet bygger på granskning av handlingarna och på kontroll av att produkterna hålls åtskilda samt vid behov analys av prover. Om konventionellt producerade torkade kryddörter, kryddor och kryddväxter används vid beredningen ska aktören försäkra sig om att de inte har behandlats med joniserande strålning.

4.1.3 Begränsningar och villkor för råvaror och beredningsmetoder

Tillsatser, processhjälpmiddel samt andra ämnen och ingredienser som används för beredning av ekologiska livsmedel och konventionella livsmedel som innehåller ekologiskt framställda ingredienser samt beredningsmetoderna ska motsvara de principer för god beredningssed som anges annanstans i livsmedelslagstiftningen.

När det gäller ekologiska livsmedel är det förbjudet att använda sådana ämnen och tekniker som gör att egenskaper som gått förlorade vid bearbetning och lagring återställs eller resultatet av vårdslös hantering av produkterna korrigeras.

I ekologisk produktion ska om möjligt ämnen som förekommer naturligt i naturen användas. Därför finns det strikta begränsningar för användning av tillsatser och hjälpmedel samt kemiskt framställda syntetiska råvaror. Endast vissa tillsatser och hjälpmedel kan användas på särskilda villkor och aromämnen och -preparat ska vara naturliga. Vid beredning av ekologiska livsmedel är det till exempel tillåtet att använda kalciumkarbonat (E 170) som tillsats, förutsatt att det inte används som färgämne eller som kalciumtillsats.

4.2 Särhållning av ekologiska produkter från konventionella för att förhindra att de förväxlas eller sammanblandas

Kraven på att hålla ekologiska och konventionellt producerade livsmedel åtskilda gäller de aktörer som hanterar/lagrar både ekologiskt och konventionellt producerade livsmedel i samma lokaler eller transporterar dem med samma transportutrustning.

Dessa aktörer ska se till att ekologiska och konventionellt framställda produkter eller andra än tillåtna ämnen inte blandas samman eller förväxlas i något led av beredningen, lagringen eller transporten. Inte ens små mängder konventionellt producerade ämnen får hamna i ekologiska produkter.

Då produkter som inte är ekologiska bereds eller lagras på produktionsenheten ska aktören meddela detta till Evira i samband med anslutningen till kontrollen och senare med en ändringsanmälan, om verksamheten till denna del förändras. Dessutom ska aktören ha en uppdaterad bokföring över alla funktioner och bearbetade mängder av både ekologiska och konventionella produkter vid produktionsenheten. Observera att också användningen av ekologiska ingredienser i konventionella produkter ska bokföras.

4.2.1 Särhållning vid beredningen

Beredningen av bearbetade ekologiska livsmedel ska i alla skeden hållas tidsmässigt och/eller platsmässigt åtskild från beredningen av konventionellt producerade livsmedel så att produkterna inte sammanblandas eller förväxlas.

Då även konventionella produkter bereds vid enheten ska aktiviteterna utföras i enhetliga perioder och i hela partier, antingen tidsmässigt eller platsmässigt åtskilda från hanteringen av ekologiska produkter.

Man har sällan möjlighet att använda separata produktionslinjer för beredning av ekologiska livsmedel (platsmässigt åtskild beredning). Vanligen hålls produkterna i praktiken åtskilda genom att man bereder ekologiska livsmedel på en viss veckodag/vissa veckodagar eller först på morgonen (tidsmässigt åtskild beredning).

Särhållningen kan ytterligare underlättas genom att kärl och behållare som används för ekologiska produkter är av en annan färg eller är tydligt märkta.

Aktören ska i synnerhet säkerställa att man vid framställningen

- vidtar sådana försiktighetsåtgärder som förhindrar att förbjudna ämnen eller produkter förväxlas eller sammanblandas med ekologiskt framställda produkter
- vidtar ändamålsenliga rengöringsåtgärder. Om man vid beredningen av både konventionellt och ekologiskt framställda produkter använder samma apparater och kärl, får ekologiska produkter beredas endast efter att apparaterna och kärlen har rengjorts. Rengöringsåtgärdernas effektivitet ska kontrolleras och kontrollresultaten antecknas. Rester av

konventionellt producerade produkter eller ingredienser av dessa får inte i något skede hamna i ekologiska livsmedel.

- vidtar sådana försiktighetsåtgärder i alla led av beredningen att man kan garantera att konventionella produkter inte marknadsförs med hänvisningar till ekologisk produktion.

4.2.2 Särhållning vid lagring

Lagringsområdena ska skötas så att partierna kan identifieras fortlöpande och tydligt. Man ska säkerställa att ekologiska livsmedel inte sammanblandas eller förväxlas med konventionellt producerade produkter och inte med sådana ämnen som inte är tillåtna i ekologiska produkter. Rester av konventionellt producerade produkter eller ingredienser av dessa får inte i något skede hamna i ekologiska livsmedel.

Då det också bereds konventionella produkter vid enheten ska det finnas separata eller tydligt märkta särskilda områden för lagring av de ekologiska livsmedlen. Alternativt ska ekologiska livsmedel och konventionellt beredda produkter lagras tidsmässigt åtskilda.

Lokalerna ska också rengöras på lämpligt sätt och man ska säkerställa att rengöringen har varit effektiv innan ekologiska livsmedel lagras. Rengöringen av lagerlokaler ska bokföras.

4.2.3 Särhållning vid insamling och transport av produkterna

Insamling och transport till beredningsenheterna

Ekologiska produkter och konventionella produkter kan samlas in och transporteras till beredningsenheterna samtidigt endast om man under insamlingen ser till att produkterna inte sammanblandas eller förväxlas. De ekologiska livsmedlen ska också tydligt kunna identifieras.

Med insamling avses här t.ex. djurtransporter från gården till slakteriet eller transport av mjölk i tankbil till mejeriet.

För att kunna bevisa och säkerställa att produkterna hålls åtskilda ska aktören hålla informationen om insamlingsdatum och klockslag, transportrutten jämte mottagningsdatum och -klockslag tillgänglig för kontrollmyndigheterna.

Förpackning och transport till andra enheter

Då ekologiska livsmedel transporteras till andra enheter (inkl. detalj- och partihandel) på annat sätt än direkt mellan två aktörer som hör till kont-

rollen, t.ex. via ett utomstående transportföretag, ska produkterna finnas i sådana ändamålsenliga förslutna förpackningar, behållare eller fordon att innehållet inte kan bytas ut utan att förseglingen förfalskas eller bryts. Den aktör som ansvarar för försändelser av ekologiska livsmedel ska säkerställa att ovan nämnda krav på ändamålsenligt förslutna förpackningar, behållare eller fordon uppfylls under transportererna.

Ekologiska livsmedel ska under transporten vara försedda med märkningar (t.ex. en etikett) som innehåller följande obligatoriska uppgifter:

- aktörens namn och adress (avsändare)
- produktens ägare eller försäljare och adress, om annan än aktörens
- produktens namn
- den kontrollerande myndighetens namn och/eller kodnummer
- (t.ex. FI-EKO-201 eller Livsmedelssäkerhetsverket Evisa FI-EKO-201)
- vid behov partikod enligt Evisas Handbok om förpackningspåskrifter (Evisas anvisning 17005/4). Partikoden ska kunna sammankopplas med bokföringen av de ekologiska produkterna. Godtagbara partikoder är till exempel L125, LOT N3 eller Batch 1486-1. Partikoden kan ersättas med en påskrift om livsmedlets hållbarhetstid (bäst före/sista användningstidpunkt/sista användningsdag), förutsatt att åtminstone dag och månad anges uttryckligen i denna ordningsföljd.

Ovan nämnda uppgifter kan också anges i följedokumentet, om dokumentet obestriddligen kan sammankopplas med produktens förpackning, behållare eller fordon. Då ska också produktleverantörens och/eller transportföretagets uppgifter antecknas i följedokumentet.

Då det gäller slakt djur ska man utgående från uppgifterna i dokumenten kunna avgöra vilka djur som är ekologiska.

Direkt transport till en annan aktör som omfattas av kontrollen

Då ekologiska livsmedel transporteras direkt mellan två aktörer som omfattas av kontrollen är det inte nödvändigt att försluta förpackningarna, behållarna eller fordonen. Då ska produkterna åtföljas av ett dokument som innehåller de uppgifter som nämns i punkt 4.2.3 (märkningar under transport).

För att säkerställa produkternas spårbarhet ska båda aktörerna som hör till kontrollen (avsändaren och mottagaren) föra bok över sådana transporter.

4.2.4 Särhållning vid mottagning av ekologiska råvaror och livsmedel

Vid mottagning av ekologiska livsmedel ska man kontrollera att:

- förpackningen eller behållaren är försluten (gäller inte transporter mellan två aktörer som hör till kontrollen),
- de uppgifter som krävs finns i påskrifterna (t.ex. etiketten) / följedokumentet (se punkt 4.2.3.) och
- produkten och märkningarna (etiketten) och/eller eventuellt följedokument motsvarar varandra, dvs. de kan obestriddligen kopplas samman.

Om det är oklart huruvida den mottagna produkten är ekologisk, får produkten inte bearbetas eller förpackas förrän oklarheten har eliminerats.

Om man inte får klarhet i om produkten är ekologisk ska den marknadsföras som konventionellt producerad. Uppgifterna om överensstämelsen mellan produkten och märkningarna/uppgifterna i dokumenten antecknas i bokföringen.

4.2.5 Förhindrande av sammanblandning med genetiskt modifierade råvaror

Rengöringsåtgärder som förhindrar sammanblandning och förväxling ska utföras speciellt noggrant om man vid produktionsenheten också använder genetiskt modifierade råvaror eller processhjälpmedel.

5 Ekointyg över att aktören omfattas av kontrollen

Kontrollmyndigheten ger i samband med första produktionsgranskningen och därefter vid den årliga produktionsgranskningen aktören ett ekointyg enligt verkställighetsförordningens bilaga XII (se punkt 9.3). Med hjälp av ekointyget kan det påvisas att aktören hör till kontrollen och att aktörens verksamhet uppfyller kraven i lagstiftningen om ekologisk produktion.

Då aktören utträder ur kontrollen upphör rätten att uppvisa ekointyget som ett bevis på att aktören omfattas av kontrollen. Rätten upphör först efter att Evira har fattat beslut om att avlägsna företagaren från kontrollen över ekologiskt producerade livsmedel.

Be om varuleverantörens ekointyg

Om ekologiska livsmedel skaffas av en annan aktör ska man säkerställa att varuleverantören omfattas av kontrollen genom att be denne om en kopia av ekointyget. *Ekointyget ska vara i kraft.* Ekointyget används inom hela EU-området och heter på finska Asiakirjaselvitys och på engelska **Documentary Evidence**. Ekointyget kan inte användas och ska inte godkännas som bevis på att ett enskilt produktparti är ekologiskt.

Om det är oklart om ett varupartis leverantör hör till ekokontrollen, får produkten inte bearbetas, förpackas eller säljs vidare som ekologiskt förrän oklarheten har eliminerats. Om man inte får klarhet i om aktören omfattas av den ekologiska kontrollen ska produkten marknadsföras som konventionellt producerad.

6 Sammansättning

Allmänna krav på sammansättningen för bearbetade ekologiska livsmedel samt konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser:

- **produkten ska vara framställd huvudsakligen (> 50 %) av ingredienser av jordbruksursprung**
Som ingredienser av jordbruksursprung beaktas både konventionellt och ekologiskt producerade ingredienser. Tillsatt vatten och koksalt beaktas inte.
- **vid bearbetningen har endast använts:**
  - tillsatser och processhjälpmedel som är godkända i verkställighetsförordningens bilaga VIII
  - naturliga aromämnen och preparat,
  - hushållsvatten och salt som normalt används vid bearbetning av livsmedel (NaCl/KaCl)
  - preparat av mikroorganismer och enzymer som normalt används vid beredning av livsmedel
  - mineraler (inkl. spårämnen), vitaminer, aminosyror och mikronäringsämnen endast om det är särskilt föreskrivet att det/de ska användas i livsmedlen i fråga
  - tillåtna färgämnen för stämpling av kött och äggskal (94/36/EG)
- **samma ingrediens har inte använts vid bearbetning av produkten både som ekologiskt och konventionellt producerad**
- **samma ingrediens har inte använts vid bearbetning av produkten både som ekologiskt producerad och från produktion i omställning**

I ekologiska livsmedel:

- **får högst 5 % av produktens ingredienser av jordbruksursprung endast vara sådana konventionellt producerade ingredienser som nämns i verkställighetsförordningens bilaga IX.**

Sammansättningen på ekologiska livsmedel samt konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser regleras i detalj. I verkställighetsförordningens bilaga VIII och IX upptas de tillsatser och processhjälpmedel samt konventionellt producerade ingredienser av jordbruksursprung som får användas i beredningen.

Recepten på ekologiska livsmedel ska hållas uppdaterade och granskaren ska ha tillgång till dem under granskningen. Evira behandlar alltid recepten konfidentiellt.

6.1 Allmänna krav

För bearbetade ekologiska livsmedel samt konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser tillämpas kraven som nämns i ingressen ovan.

I ekologiska livsmedel är antalet tillåtna tillsatser begränsat till de mest nödvändiga ämnena och även användningen av andra ingredienser, som inte är av jordbruksursprung, har begränsats. Det finns betydligt färre tillsatser som tillåts i ekologiska livsmedel än i motsvarande konventionellt framställda livsmedel. Mängderna av tillåtna tillsatser som får användas i ekologiska produkter har med några undantag inte specificerats i ekobestämmelserna. Då det gäller mängder som får användas följs de allmänna föreskrifterna för tillsatser.

För användning av vissa tillsatser och hjälpmedel gäller vissa specialvillkor. Till exempel hydroxi-propylmetylcellulosa (E 464) kan användas som

Tabell 2. Exempel på beräkning av procentandelen ingredienser av jordbruksursprung (produkten säljs under benämningen "Krusbärsmarmelad").

Ingredienser	Mängd ingredienser g/100 g	Andel ingredienser av jordbruksursprung %
Konventionella krusbär	35,4	99,6 %
Ekologiskt socker (andelen ekologisk råvara är 48,1 % av ingredienserna av jordbruksursprung)	34,5	
konventionell E 440 pektin	1,8	
Summa ingredienser av jordbruksursprung	71,7	
E 330 citronsyra	0,3	
Ingredienser totalt, frånsett vatten och koksalt	72,0	
Vatten	28,0	
Totalt	100,0	

tillsats endast i inkapslingsmaterial för kapslar och cellulosa som processhjälpmedel för gelatinframställning. Det är skäl att notera att många tillåtna tillsatser inte får användas helt fritt utan endast i de livsmedel där de också tillåts enligt den allmänna lagstiftningen om tillsatser. Användningen av tillsatser i ekologiska produkter anges enligt de allmänna bestämmelserna om förpackningspåskrifter.

Då det gäller aromer får endast naturliga aromämnen eller naturliga arompreparat användas. Naturidentiska aromer (t.ex. vanillin) får inte användas i ekologiska produkter. Aromämnen och preparat innehåller ofta tillsatser. Om en tillsats som finns i ett aromämne eller arompreparat som tillsätts i ett livsmedel och har ett tekniskt syfte i den slutliga produkten, anses det vara en tillsats i produkten, inte en tillsats som aromämnet innehåller. Då måste tillsatsen vara tillåten vid bearbetning av ekologiska livsmedel. De tillåtna tillsatserna anges i verkställighetsförordningens bilaga VIII.

Utöver koksalt får också preparat av koksalt med låg natriumhalt användas i ekologiska produkter. Ett villkor är att basingrediensen är natriumklorid eller kaliumklorid.

Mineral- och spårämnen, vitaminer, aminosyror och mikronäringsämnen får användas endast om de enligt lag får användas i de livsmedel som de tillsätts i.

6.2 Ekologiska livsmedel

Alla råvaror i obearbetade ekologiska livsmedel är ekologiskt producerade. Begreppet "100 % ekologisk produkt" preciseras inte i ekoförordningen. Om aktören vill marknadsföra ett livsmedel som 100 % ekologiskt är det enligt de all-

mäna bestämmelserna om förpackningspåskrifter ett krav att de levande eller obearbetade jordbruksprodukterna innehåller endast ekologiskt producerade ingredienser. Produkten får då alltså inte heller innehålla t.ex. vatten, salt, tillsatser eller andra ingredienser som inte är av jordbruksursprung.

Egentliga ekologiska livsmedel är också **bearbetade ekologiska livsmedel, då minst 95 % av vikten på ingredienserna av jordbruksursprung har producerats ekologiskt.** Ingredienser av jordbruksursprung är växt- och animalieprodukter samt insamlade skogsprodukter, samt jäst och tillägsämnen som är märkta med asterisk i bilaga VIII, (EG) nr 889/2008. Av dessa beräknas andelen ekologiskt producerade ingredienser.

Om det vid beredning av ekologiska livsmedel används bearbetade jordbruksprodukter (sammansatta ingredienser), t.ex. skorpmjöl vid framställning av ekologiska köttbullar, ska man vid beräkningen också beakta de ingredienser som skorpmjölet innehåller (se punkt 6.4).

Utöver de allmänna kraven på sammansättning i ingressen ovan och i punkt 6.1 ska följande krav tillämpas på bearbetade ekologiska livsmedel:

- om produkten producerats av en växt från produktion i omställning får den innehålla endast en vegetabilisk ingrediens av jordbruksursprung.
- högst 5 % av produktens ingredienser av jordbruksursprung får vara endast sådana konventionellt producerade ingredienser som nämns i verkställighetsförordningens bilaga IX.

I ekologiska livsmedel får endast de konventionella ingredienser av jordbruksursprung som finns förtecknade i verkställighetsförordningens bilaga IX användas, eftersom tillräckliga mängder av dessa produkter inte produceras ekologiskt inom EU och de inte heller finns att tillgå från tredje länder utanför EU. Till exempel "vanliga" lingon eller svampar får inte användas som ingredienser i ekologiska livsmedel, eftersom de inte nämns i förordningens bilaga. Om lingonen och svamparna har plockats på ett område som omfattas av kontrollsystemet för insamlade ekologiska skogsprodukter kan de användas som ekologiskt producerade ingredienser.

6.2.1 Tillstånd för användning av icke-ekologiska ingredienser

Användning av andra konventionella ingredienser av jordbruksursprung i bearbetade ekologiska livsmedel än de som finns i förteckningen i verkställighetsförordningens bilaga IX förutsätter att aktören ansöker om tillfälligt tillstånd av Evira.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att aktören kan påvisa att den aktuella ingrediensen inte produceras ekologiskt i tillräckligt stora mängder i EU och att den inte kan importeras från tredje länder utanför EU.

Tillstånd för användning av en konventionellt producerad ingrediens beviljas för 12 månader. På ansökan kan tillståndet förlängas högst tre gånger och 12 månader åt gången. Då ska man också påvisa att ingrediensen inte finns att få som ekologiskt producerad.

Tillståndet kan återkallas eller giltighetstiden kan förkortas, om det visar sig att ingrediensen i fråga finns att få som ekologisk.

6.3 Konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser

Produkter i vilka de ekologiska ingredienserna utgör mindre än 95 % av vikterna av ingredienserna av jordbruksursprung är inte ekologiska livsmedel utan konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser.

6.3.1 Produkter från jakt på vilda djur och fiske

Produkter från jakt på vilda djur och fiske anses inte vara ekologisk produktion.

Om man ändå vill använda hänvisningar till ekologisk produktion måste de övriga ingredienserna uppfylla de allmänna kraven för sammansättning i

ingressen och i punkt 6.1 och följande speciella krav

- den huvudsakliga ingrediensen (> 50 %) ska vara en produkt från jakt på vilda djur eller fiske
- alla de övriga ingredienserna av jordbruksursprung ska vara ekologiska.

Sådana produkter är exempelvis siklöjor konserverade i ekologiska krossade tomater.

6.3.2 Andra konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser

För konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser tillämpas inte verkställighetsförordningens bilaga IX, vilket innebär att vilka konventionellt producerade ingredienser som helst kan användas som konventionella ingredienser av jordbruksursprung.

För dessa produkter gäller endast de allmänna kraven för sammansättning nämnd i ingressen och punkt 6.1. Då måste man också beakta att man t.ex. inte får använda samma ingredienser av ekologiskt och konventionellt ursprung. Om man t.ex. använder aromer så får endast naturliga aromämnen eller naturliga arompreparat användas m.m..

6.4 Exempel: Ekologiskt livsmedel eller konventionell produkt som innehåller ekologiska ingredienser?

Företag Ab planerar att framställa ekologiska köttbullar och har 3 olika receptalternativ att välja mellan. I varje alternativ är de valda huvudsakliga råvarorna i produkten ekologiska, men företaget funderar över skorpmjölets effekt på produktens varubeteckning; måste skorpmjölet vara en ekologisk produkt (ekologiskt skorpmjöl), en konventionell produkt som innehåller ekologiska ingredienser (skorpmjöl) eller kunde skorpmjölet vara konventionellt producerat (skorpmjöl) för att den slutliga produkten ska kunna kallas "Ekologiska köttbullar" i förpackningspåskrifterna och i reklamen.

De alternativa recepten för köttbullarna är

Alternativ 1:

ekologiskt nötkött, ekologiskt svinkött, ekologiska ägg, vatten, ekologiskt skorpmjöl (ekologiskt vetemjöl, ekologiskt rågmjöl, askorbinsyra (E 300)), havssalt

Alternativ 2:

ekologiskt nötkött, ekologiskt svinkött, ekologiska ägg, vatten, skorpmjöl (vetemjöl, ekologiskt rågmjöl, askorbinsyra (E 300)), havssalt

Alternativ 3:

ekologiskt nötkött, ekologiskt svinkött, ekologiska ägg, vatten, skorpmjöl (vetemjöl, rågmjöl, askorbinsyra [E 300]), havssalt.

I alla exempel uppfyller skorpmjölet de allmänna sammansättningskraven. En produkt enligt alternativ 1 är ett ekologiskt livsmedel (får säljas under beteckningen ekologiska köttbullar), men i alternativ 2 och 3 kan det endast vara fråga om en konventionell produkt som innehåller ekolo-

giska ingredienser (får säljas under beteckningen köttbullar), även om produkten innehåller minst 95 % ekologiskt framställda råvaror av jordbruksursprung.

Orsaken till detta är det konventionella vetemjölet i skorpmjölet. I ekologiska livsmedel får man använda endast vissa konventionellt producerade ingredienser av jordbruksursprung. Dessa finns uppräknade i verkställighetsförordningens bilaga IX. Vetemjöl är inte en sådan råvara utan det ska vara ekologiskt producerat, om det används i ett ekologiskt livsmedel. I konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser gäller inte detta krav beträffande sammansättning.

7 Märkningar

- Andelen ekologiskt producerade råvaror av jordbruksursprung är avgörande för hur hänvisningar till ekologisk produktion får göras i förpackningspåskrifter, reklam och handelsdokument. Det är dock endast kontrollerad ekoproduktion som får marknadsföras med ekohänvisningar.
- I samband med ekohänvisningar ska man alltid ange koden för den tillsynsmyndighet som har kontrollerat den senaste produktions- eller beredningsåtgärden.
- På färdigförpackade ekologiska livsmedel ska EU:s ekologo (europalövet), tillsynsmyndighetens kod och produktionsplats anges.
- I ingrediensförteckningen ska det anges vilka ingredienser som är ekologiska.

7.1 Allmänt om användning av uttryck som hänvisar till ekologisk produktion

Ekologistiftningen tillämpas på följande produkter av jordbruksursprung:

- levande eller obearbetade jordbruksprodukter (inkl. obearbetade ekologiska livsmedel)
- bearbetade jordbruksprodukter som används som livsmedel (bearbetade ekologiska livsmedel)
- foder
- växtförökningsmaterial och frön

Användning av tillåtna uttryck som hänvisar till ekologiskt produktionssätt, avledningar och förkortningar av sådana uttryck är begränsad till ovan nämnda produkter samt ingredienser som de innehåller.

En produkt anses ha uttryck som hänvisar till ekologiskt produktionssätt, om produktens förpackningspåskrifter, reklamen och/eller handelsdokument beskriver produkten och/eller dess ingredienser med sådana uttryck som låter köparen förstå att produkten och/eller dess ingredienser har producerats enligt lagstiftningen om ekologisk produktion.

Det är frivilligt att använda märkningar som hänvisar till ekologisk produktion. Lagstiftningen ålägger alltså inte aktören att marknadsföra ekologiska produkter eller de ekologiska ingredienser som de innehåller med ekologiska märkningar,

utan de kan enligt aktörens val också marknadsföras som konventionella.

Märkningar som hänvisar till ekologisk produktion anses i synnerhet vara följande uttryck samt avledningar och förkortningar av dem:

organisk, ekologisk och biologisk och vanliga avledningar av dessa ord (eko- och bio-) eller diminutiver ensamma eller kombinerade samt biodynamisk, organisk och organisk-biologisk.

Uttryck som hänvisar till ekologisk produktion anses också vara följande officiella termer som används i medlemsländerna samt avledningar och förkortningar av dem:

биологичен, ecológico, biológico, ekologické, biologické, økologisk, ökologisch, biologisch, mahe, ökoloogiline, βιολογικό, organic, biologique, orgánach, biologico, biológisks, ekológisks, ekologiškas, biologesch, ökológiai, organiku, biologisch, ekologiczne, biológico, ecologic, ekologické, biologické, ekološki, ekologisk.

Ovannämnda uttryck får inte i någon del av EU och på något EU-språk användas i märkning, reklam eller handelsdokument för sådana produkter som inte motsvarar kraven i ekologistiftningen. I märkningar, reklam och varumärken får inte heller användas sådana uttryck eller sådan praxis som kan vilseleda konsumenten eller användaren beträffande produktens ekologiska karaktär.

Varumärken

Varumärken får ha märkningar som hänvisar till ekologisk produktion endast om det är fråga om ett ekologiskt livsmedel.

I förpackningspåskrifter, reklammaterial eller handelsdokument för konventionellt producerade livsmedel eller kosttillskott får man sedan 1.7.2006 inte använda uttrycken bio-, eko- eller andra motsvarande uttryck i produktens eller aktörens varumärke, om uttrycket ger köparen uppfattningen att produkten är ekologiskt producerad. Om aktören vill använda dessa uttryck måste produkterna ändras så att de uppfyller kraven på ekologiskt producerade livsmedel.

7.2 Användning av uttryck som hänvisar till ekologisk produktion i varubeteckningar (reklam, handelsdokument och förpackningspåskrifter)

7.2.1 Tillåten användning

Obearbetade ekologiska livsmedel

I varubeteckningen för obearbetade ekologiska livsmedel får uttryck som hänvisar till ekologisk produktion användas endast om produktens alla ingredienser har producerats i enlighet med ekologistiftningen. Produkten får då alltså inte heller innehålla t.ex. vatten, salt, tillsatser eller andra ingredienser som inte är av jordbruksursprung.

Exempel på varubeteckningar för obearbetade ekologiska livsmedel:

- Ekomjök
- Biodynamiskt odlade morötter
- Ekotomater
- Biohavre..

Bearbetade ekologiska livsmedel

För bearbetade ekologiska livsmedel får uttryck som hänvisar till ekologisk produktion användas i **varubeteckningen**, om

- produkten uppfyller kraven på sammansättning enligt punkt 6.2 och
- minst 95 % av vikten på de ingredienser som har jordbruksursprung är ekologiskt producerade. Anm.

Det måste klart framgå av märkningarna som hänvisar till ekologisk produktion att det är fråga om jordbrukets produktionsmetod.

Exempel på varubeteckningar för bearbetade ekologiska livsmedel:

- Havrebröd – bakat av ekohavre- och ekovetemjöl
- Havrebröd – ekologiskt producerat
- Ekologiskt havrebröd.

7.2.2 Begränsningar och förbud

Konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser mindre än 95 % av vikten på de ingredienser som har jordbruksursprung får inte ha hänvisning till ekologisk produktionsätt i produkternas varubeteckning, eftersom produkterna inte är ekologiska livsmedel.

Produkter från jakt på vilda djur och fiske

För bearbetade livsmedel från jakt på vilda djur och fiske får hänvisningar till ekologisk produktion användas i **samma visuella fält som varubeteckningen**, om produkten uppfyller kraven på sammansättning enligt punkt 6.3.1. Hänvisningarna presenteras då i **samband med produktens ekologiska ingredienser**.

Uttryck som hänvisar till ekologisk produktionsätt får inte kombineras med ingredienser som kommer från jakt på vilda djur eller fiske såsom t.ex. "ekologisk vitsvanshjort", eftersom dessa ingredienser inte anses vara av ekologisk produktion.

Exempel på varubeteckningar för produkter från jakt på vilda djur och fiske:

- Vitsvanshjort i ekologisk örtmarinad
- Siklöja i ekologisk rypsolja.

Andra konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser

För andra konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser **får det inte finnas hänvisningar till ekologisk produktionsätt i varubeteckningen, endast i ingrediensförteckningen**. Produkten ska då uppfylla kraven på sammansättning enligt ingressen i kapitel 6 och i punkt 6.1.

7.3 Växtprodukter från produktion i omställning

När en åker tas i bruk för ekologisk odling är produkterna under några år framöver s.k. ”produkt i omställning till ekologiskt jordbruk” Produkter från produktion i omställning får inte marknadsföras som ekologiska och produkterna får inte vara märkta med EU:s ekologo. Däremot får uttrycket ”**produkt i omställning till ekologiskt jordbruk**” användas, om följande krav uppfylls:

- omställningsperioden har pågått minst 12 månader före skörden
- det använda uttrycket är inte till färg, textstorlek eller bokstavstyp mera uppseendeväckande än produktens varubeteckning
- alla bokstäver i uttrycket ska vara lika stora, t.ex. orden ”ekologiskt jordbruk” får inte framhävas med en större bokstavsstorlek
- produkten innehåller endast en vegetabilisk ingrediens av jordbruksursprung och
- till uttrycket har fogats kontrollmyndighetens eller kontrollorganets kodnummer.

Produkter av animaliskt ursprung får inte marknadsföras som produkter i omställning.

7.4 Hänvisningar till ekologisk produktion på annat än jordbruksprodukter

Uttryck som hänvisar till ekologisk produktion samt avledningar och förkortningar av dem kan också användas på produkter som inte är jordbruksprodukter (obearbetade eller bearbetade till livsmedel) eller som inte har ett uppenbart samband med ett ekologiskt produktionssätt. Eftersom dessa produkter inte omfattas av den ekologiska lagstiftningen tillämpas inte heller den ekologiska lagstiftningen på dem.

Exempel på sådana produkter och uttryck som används om dem är ekologisk bil, ekologiskt levnadssätt, ekologi, ekosystem, ekologiska kläder och ekologisk kosmetik.

7.5 Förpackningspåskrifter

I den här delen görs en genomgång av de speciella krav som ställs på förpackningspåskrifterna på ekologiska livsmedel då det gäller varubeteckning, ingrediensförteckning och obligatoriska samt valbara märkningar med ekologiska förtecken. Kommunernas livsmedelstillsynsmyndigheter informerar om allmänna förpackningspåskrifter (se också Handbok om livsmedelsinformation, Eviras anvisning 17068/1).

Andelen ekologiska råvaror av jordbruksursprung av produktens alla ingredienser av jordbruksur-

sprung avgör hur man får hänvisa till en ekologisk produktionsmetod i förpackningspåskrifterna.

7.5.1 Ekouttryck i varubeteckningen

Användning av uttryck som hänvisar till ekologisk produktion i varubeteckningen (förpackningspåskrifter, reklam och handelsdokument) beskrivs ovan i punkt 7.2.

7.5.2 Ekouttryck i förteckningen över ingredienser

Obearbetade ekologiska livsmedel

I förpackningspåskrifterna för obearbetade ekologiska livsmedel behöver ingredienserna inte anges, om produkten består av en enda ingrediens och livsmedlets namn är detsamma som ingrediensens namn eller om namnet tydligt anger ingrediensens art.

Bearbetade ekologiska livsmedel

I förteckningen över ingredienser för bearbetade ekologiska livsmedel ska det stå vilka av ingredienserna som är ekologiskt producerade. Eftersom minst 95 % av produktens ingredienser av jordbruksursprung är ekologiskt producerade behöver den totala procentandelen av ekologiskt framställda ingredienser inte anges.

Konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser

Ekologistiftningen gör det möjligt att ange även mindre mängder ekologiska ingredienser i förteckningen över ingredienser. Sådana produkter kan vara produkter från jakt på vilda djur och fiske samt andra konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser.

I förteckningen över ingredienser för konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser kan man enligt eget val ange vilka av ingredienserna som är ekologiskt producerade. Då ska den **totala procentandelen ekologiskt producerade ingredienser av den totala mängden ingredienser av jordbruksursprung anges i produktens förpackningspåskrifter**. Procentandelen får inte till färg, storlek eller bokstavstyp skilja sig från de övriga ingredienserna i förteckningen över ingredienser.

Uttryck som hänvisar till ekologisk produktionsmetod får inte kombineras med ingredienser som kommer från jakt på vilda djur eller fiske såsom t.ex. ”ekologisk vitsvanshjort”, eftersom dessa ingredienser inte anses vara av ekologisk produktion. Hänvisningar till ekologisk produktion kan alltså användas endast om andra ingredien-

ser av jordbruksursprung i produkten, vilka alla ska vara ekologiskt producerade.

7.5.3 Obligatoriska märkningar i samband med uttryck om ekologisk produktion

Kontrollmyndighetens kodnummer

Då ekouttryck används på ekologiska livsmedels förpackningar eller i följedokumenterna ska märkningarna också **alltid innehålla** kodnumret för den kontrollmyndighet eller det kontrollorgan som ansvarar för kontrollerna av den aktuella aktören, som har utfört den senaste produktions- eller framställningsåtgärden. Då det gäller förpackningspåskrifter för multinationella produkter ska det noteras att man i förpackningspåskrifterna kan ange numret endast för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan, som ansvarar för kontrollen av den senaste framställningsåtgärden för den aktuella produkten eller produktionspartiet.

Alla förpackningar för ekologiska livsmedel som har producerats eller framställts i Finland måste vara försedda med kodnumret för den myndighet som har tillsyn över aktören.

- Då det gäller levande djur och obearbetade jordbruksprodukter (inkl. låg förädlingsgrad) avsedda som livsmedel ska märkningarna vara i enlighet med den NTM-central som har utfört kontrollen. Till exempel för NTM-centralen i Nyland är kodnumret FI-EKO-101. Kodnumren för NTM-centralernas tillsynsmyndigheter finns uppräknade i Eviras anvisning: Ekologisk produktion 1 – Allmänna villkor och villkor för växtproduktion (Eviras anvisning 18219/4).
- För bearbetade livsmedel används Eviras kodnummer FI-EKO-201 (eller FI-EKO-401, om produkten är från Åland).

Kodnumren för de myndigheter som sköter eko-kontrollen i Finland finns uppräknade i bilagan till jord- och skogsbruksministeriets förordning 454/2015.

Namnen på och kodnumren för alla myndigheter och kontrollorgan som ansvarar för den ekologiska kontrollen i medlemsstaterna finns bl.a. på EU-kommissionens webbplats "Ekologiskt jordbruk. Bra för naturen, bra för dig.

<http://ec.europa.eu/agriculture/organic>.

EU:s ekologo och produktionsplats

FI-EKO-201
Tuotettu Suomessa / Finskt jordbruk

I förpackningspåskrifterna för färdigförpackade ekologiska livsmedel ska kontrollmyndighetens kodnummer och även EU:s ekologo, europalövet, finnas med. EU:s ekologo kan också användas på andra än färdigförpackade ekologiska produkter som producerats inom EU och på produkter som importerats från tredje länder. I samband med EU:s ekologo ska det alltid anges var produktens råvaror av jordbruksursprung har producerats (beroende av produktionsplats: t.ex: Finskt jordbruk, EU jordbruk, icke EU jordbruk, EU/icke EU jordbruk, Argentinskt jordbruk).

De obligatoriska märkningarna på färdigförpackade ekologiska livsmedel (EU:s ekologo, kontrollmyndighetens kod och produktionsplats) ska laceras i samma synfält i förpackningspåskrifterna. **I närheten av EU:s ekologo ska tillsynsmyndighetens kodnummer anges och strax under detta ett omnämnande om var produktens råvaror av jordbruksursprung har producerats.**

Användningen av EU:s ekologo är begränsad till ekologiska livsmedel och den får användas för märkning och presentation av samt reklam för sådana produkter. Då bör logon klart och tydligt hänvisa till ifrågavarande livsmedel, och får inte vara lösryckt, t.ex. på sidans fot.

EU:s ekologo får inte användas på produkter från produktion i omställning eller konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser.

Utförligare villkor och anvisningar för användningen av EU:s ekologo finns i verkställighetsförordningen 889/2008, bilaga XI.

Mera information finns på EU-kommissionens webbplats "Ekologiskt jordbruk. Bra för naturen, bra för dig.

<http://ec.europa.eu/agriculture/organic>.

7.5.4 Valfria märkningar

Solmärket

Rätt att använda solmärket ansöks av Eviras enhet för import-, export- och ekokontroll.

Märket "Luomu - kontrollerad ekoproduktion" kan användas endast på sådana ekologiska produkter vars sista etikettering och/eller sista beredningsskede är verksamhet som kontrolleras av en finländsk kontrollmyndighet. Jord- och skogsbruksministeriet äger märket.

Blankett för ansökan om rätt att använda solmärket finns på Eviras webbplats www.evira.fi > Gemensamma > Ekologisk produktion > Blanketter och anvisningar > Anmälan till kontrollsystemet.

Närmare information om användningsvillkoren samt grafiska anvisningar finns på Eviras webb-

plats www.evira.fi > Gemensamma > Ekologisk produktion > Marknad och märkning.

Privata logon

Nyckelpigemärket är registrerat av Luomuliitto ry/Förbundet för ekologisk odling rf. Rätt att använda märket ansöks av förbundet. Rätt att använda märkena **Demeter** och **Biodyn** ansöks av Biodynamiska föreningen.

För att använda organisationernas ekomärken krävs också att aktören hör till myndigheternas kontrollsystem och att verksamheten uppfyller kraven i ekobestämmelserna.

Sammandrag över vad som får stå på ekoförpackningarna

- **På ekologiska livsmedel** får ekohänvisningar användas i varubeteckningen (t.ex. ekomjolk, ekohavrebröd). I ingrediensförteckningen ska dessutom anges vilka ingredienser som är ekologiska. Obearbetade livsmedel (t.ex. ren mjölk utan tillsatser) kräver ingen ingrediensförteckning, så i sådana fall finns inte heller detta krav. Om ett ekologiskt livsmedel är färdigförpackat ska förpackningen utöver vad som ovan nämnts också ha EU:s ekologo och i samma synfält tillsynsmyndighetens kod (t.ex. FI-EKO-201) och strax under ska produktionsplatsen anges (t.ex. Tuotettu Suomessa/Finskt jordbruk).
- **Konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser** får inte ha ekohänvisningar i varubeteckningen. På sådana produkter ska ekomärkningen göras i ingrediensförteckningen separat vid respektive råvara. Dessutom ska produktens förpackningspåskrift innehålla uppgift om den totala procentandelen ekologiskt producerade ingredienser av den totala mängden ingredienser av jordbruksursprung. I förpackningspåskrifterna på ett konventionellt livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser får man inte heller använda EU:s ekologo, men påskrifterna ska innehålla tillsynsmyndighetens kod. På sådana produkter är angivelsen av produktionsplats frivillig.
- Färdigförpackade livsmedel som marknadsförs som ekologiska och som **importerats från tredje länder** och motsvarar EU-bestämmelserna måste vara försedda med koden för tillsynsmyndigheten i det tredje landet. Det är inte obligatoriskt att använda EU:s ekologo på dessa produkter, men om den används måste tillsynsmyndighetens kod och uppgift om produktionsplats anges i anslutning till logon.
- När aktören har använt en **underentreprenör** vid beredningen, förpackningen eller märkningen beror kodnumret för kontrollmyndigheten på vilket som var den sista åtgärden (förpackning eller märkning). Om det är underentreprenören som försluter förpackningen med färdiga ekomärkningar, anges kodnumret för underentreprenörens kontrollmyndighet. Om huvudmannen fäster en etikett med ekomärkningar på en färdigt förpackad produkt, anges kodnumret för huvudmannens kontrollmyndighet.

Exempel på situationer då man ska använda kodnumret för underentreprenörens kontrollmyndighet:

- då man packar ekolivsmedel i förpackningar med färdiga ekomärkningar, och det är underentreprenören som försluter förpackningen
- då kvarnen efter malningen förpackar ekomjöl i en påse med ekomärkningar, och försluter påsen
- då slakteriet förpackar odlarens kött i vaakumförpackningar, som har alla ekomärkningar som krävs på konsumentförpackningar

8 Bokföring och dokument

- **Aktören måste föra bok över råvaror för ekologiska livsmedel samt beredning och leverans av ekologiska livsmedel. Bokföringen ska bestyrkas med verifikat.**
- **Sammandrag av bokföringen samt balansberäkningar ska göras regelbundet, och produktionsinsatserna och svinnet ska beaktas.**

Avsikten med bokföringen är att säkerställa de ekologiska livsmedlens spårbarhet samt att möjliggöra att mängderna ekologiska livsmedel som levereras till enheten, som lagras där och som lämnar enheten stämmer överens.

Produktionssättet påvisas utifrån bokföringen och de dokument som ingår i bokföringen. I den ekologiska kontrollen är bokföringen ett centralt kontrollobjekt. Bokföringen och dokumenten kan vara antingen i pappersversion eller i elektronisk form.

För att möjliggöra effektiv kontroll ska dokumenten över de ekologiska produkterna vara lätta att hitta bland andra handlingar i bokföringen (dokumenten kan t.ex. märkas med ordet ekologisk eller samlas i samma mapp).

Vid enheten eller i aktörens lokaler ska man föra bok över lager och tillgångar så att aktören och kontrollmyndigheten kan försäkra sig om att produktionsreglerna följs. Bokföringsuppgifterna ska kunna bestyrkas med verifikat.

Balansen mellan produktionsinsatser och utfall ska framgå av bokföringen. Man måste också göra motsvarande balansräkningar för de konventionella produkterna om företaget har motsvarande konventionell produktion. Produktionsinsatserna och utfallet ska alltid vara lika stora. Därför ska också svinnet i olika skeden av verksamheten bokföras.

8.1 Mottagna ekologiska livsmedel

Framställaren måste försäkra sig om att de råvaror som tagits emot som ekoprodukter verkligen är ekologiskt producerade.

I bokföringen ska man kunna identifiera det som levererats till enheten:

1. leverantörer och säljare eller exportörer (om andra än leverantören) av ekologiska livsmedel
  - Mottagaren ska granska varuleverantörens ekointyg för att försäkra sig om att denna hör till kontrollen och att varuleverantörens verksamhet uppfyller ekologistiftningens krav (se 5).
2. ekologiska livsmedel och deras mängder
  - Varje parti av ekologiska produkter ska vara utrustat med behövliga märkningar och sändningen ska åtföljas av ett dokument (t.ex. följedokument) som identifierar partiet, dess ursprung och produktionsätt (ekologisk produktion).
3. resultaten av kontrollerna av de mottagna ekologiska livsmedlen
  - produkternas mottagare ska korsvis kontrollera att följedokumentet, som innehåller behövlig information, omfattar den produkttyp som försändelsen innehåller
  - mottagaren ska kontrollera att förpackningen, fordonet eller behållaren har förslutits, om transporten inte har skett direkt mellan två aktörer som hör till den ekologiska kontrollen.
4. mottagna bearbetade ekologiska livsmedels sammansättning
  - mottagaren ska försäkra sig om, att den mottagna produktens beredning och sammansättning motsvarar kraven i ekologistiftningen. Produkten ska ha beretts tidsmässigt eller platsmässigt åtskilt från produkter som inte är ekologiskt producerade och endast tillåtna produkter har använts i beredningen av produkten.

8.2 Mottagna konventionellt producerade produkter, tillsatser och processhjälpmedel

Av bokföringen ska framgå vilka mottagna konventionellt producerade jordbruksprodukter, tillsatser och processhjälpmedel som använts i beredningen av de ekologiska livsmedlen.

I vissa fall ska varupartiet åtföljas av ett intyg av leverantören (se 4.1.1) över att genetiskt modifierade organismer eller produkter som härletts från sådana inte har använts i beredningen av produkten.

Om konventionellt producerade torkade kryddörter, kryddor och kryddväxter används vid beredningen ska aktören försäkra sig om att de inte har behandlats med joniserande strålning. Obs. I ekologiska livsmedel får endast de konventionella kryddor som finns upptagna i verkställighetsförordningens bilaga IX användas.

8.3 Beredning och ekologiska livsmedel i lager

Av bokföringen ska det framgå vilka ekologiskt producerade råvaror och färdiga ekologiska livsmedel som finns i lager samt deras mängder.

I bokföringen antecknas resultaten av kontrollerna av hur effektiva de i punkt 4.2 beskrivna rengöringsåtgärderna har varit.

8.4 Överlåtna ekologiska livsmedel

I bokföringen ska man kunna spåra de ekologiskt producerade produkter som har överlåtit från enheten, deras mängder, livsmedelspartiets kod samt mottagare och köpare (om köparen inte är densamma som mottagaren). Vid direktförsäljning till konsumenter antecknas "konsument" som mottagare.

8.5 Aktörer som inte lagrar eller fysiskt hanterar ekologiska produkter

För de aktörer som inte lagrar eller fysiskt hanterar ekologiska produkter ska man i bokföringen kunna definiera och kontrollera

- de köpta och sålda ekologiska produkternas karaktär (produkten ska vara specificerad som ekologisk) och mängder
- leverantörerna av de ekologiska produkterna samt säljare och exportörer
- produkternas köpare och mottagare.

8.6 Balansberäkningar

En aktör som hör till den ekologiska kontrollen ska planera sin bokföring så att aktören själv och kontrollmyndigheten genast kan klargöra mängderna av ekologiskt producerade jordbruksprodukter och livsmedel som tagits emot, som finns i lager och som har överlåtit. Därför ska aktören regelbundet göra sammandrag och balansberäkningar över dessa mängder.

Balansen mellan produktionsinsatser och utfall ska framgå av bokföringen. Produktionsinsatserna och utfallet ska alltid vara lika stora. Därför ska också svinnet i olika steg av verksamheten bokföras.

Hur ofta balansberäkningar ska göras beror på verksamhetens natur och omfattning. I regel borde balansberäkningar göras en gång i kvartalet. Balansberäkningar ska dock göras lika ofta som företaget i övrigt gör sammandrag av råvaruinköpen, mängderna av beredda och sålda produkter och mängderna av färdiga produkter i lager.

Om ekologiska produkter bereds hela tiden i företaget och flera olika ekologiska produkter bereds, borde balansberäkningar göras minst varje månad. På gårdar med säsongbetonad beredning som till största delen är baserad på egna ekologiska råvaror borde balansberäkningar göras 1–2 gånger om året. *Balansberäkningar behöver inte göras separat, om aktören vid behov enkelt kan hitta dem i bokföringen t.ex. vid en kontroll och om antalet transaktioner under året är mindre än 10.*

9 Kontroll av ekologiska livsmedel och aktörens verksamhet

För en aktör som hör till kontrollsystemet för ekologiska livsmedel kontrolleras lokalerna och funktionerna minst en gång om året.

Aktören ska:

- låta granskaren kontrollera berednings- eller produktionsenhetens alla delområden samt bokföringen med därtill hörande dokument
- ge granskaren alla uppgifter som granskaren anser nödvändiga för kontrollen
- på begäran ge granskaren resultaten av sina egna kvalitetssäkringsprogram

En aktör som vägrar bli kontrollerad kan bli utesluten från kontrollen.

Kontrollmyndigheten ger aktörer som tillhör kontrollen och som uppfyller kraven på ekologisk produktion ett ekointyg enligt verkställighetsförordningens bilaga XII.

Vid köp av ekologiska produkter ska man alltid kontrollera säljarens/leverantörens ekointyg.

Kontrollen av beredning, lagring, partihandel med (marknadsföring till andra än direkt till slutkonsumenter och/eller -användare) och marknadsföring samt import och export av ekologiskt producerade livsmedel planeras och styrs av Evira. Evira ansvarar också för den ekologiska kontrollen av ovan nämnda aktörer.

Evira övervakar även beredningen av livsmedel på gårdarna, då man utöver ekologiskt producerade ingredienser också använder konventionellt producerade ingredienser, tillsatser och/eller andra ingredienser eller processhjälpmedel som inte är av jordbruksursprung. Till Eviras tillsynsområde hör även s.k. beredning med låg förädlingsgrad på gårdarna, om jordbruksprodukterna har skaffats av en annan odlare.

Eviras granskare svarar för kontrollerna och ger aktörerna råd i tolkningsfrågor angående den ekologiska livsmedelslagstiftningens minimikrav. Aktörerna är dock alltid själva ansvariga för att den ekologiska lagstiftningen följs i deras verksamhet.

Kontroller av ekologiska livsmedel görs i regel av Eviras auktoriserade granskare och av statens besiktningsveterinärer som hör till Eviras personal. Statens besiktningsveterinärer kontrollerar

slakterier som hör till deras tillsynsområde samt anläggningar i anslutning till dessa. Vid kontrollen granskas också att slaktningen inte förorsakar onödigt lidande för djuren (834/2007 artikel 14 .1b viii). De auktoriserade granskarna utför kontrollerna enligt uppdrag av Evira. Ekologiska funktioner i lokaler som omfattas av hemfriden granskas av Eviras eller NTM-centralens tjänstemän.

Eviras egna granskare och besiktningsveterinärerna samt de auktoriserade granskarna kallas i fortsättningen granskare.

Då verksamheten på jordbruket kräver att aktören hör till Eviras kontrollsystem för både jordbruksproduktion och livsmedel, ordnas ekokontrollen i mån av möjlighet så att samma granskare kontrollerar alla ekologiska funktioner på gården.

9.1 Produktionskontroll

I enlighet med ekoförordningen kontrollerar granskaren alla berednings-, lagrings-, importenheter eller andra lokaler och funktioner hos aktörer som är godkända för kontrollsystemet för ekologiska livsmedel minst en gång om året, fränsett aktörer som endast lagrar och bedriver partihandel med färdigförpackade produkter. Vid

varje kontrollbesök utarbetas en rapport över produktionskontrollen. Den person som ansvarar för aktörens berednings-, lagrings- eller importenhet eller en representant för denne och granskaren bekräftar med sin underskrift rapporten efter slutförd kontroll.

Under kontrollbesöket kontrolleras att ekologistiftningen och kraven som uppställts för verksamheten följs. I samband med produktionskontrollen kontrolleras om ekoplanen för den ekologiska produktionen motsvarar kraven och hur planen följs i praktiken samt att ekologiska livsmedel och konventionellt producerade produkter hålls åtskilda i alla led av produktionen, beredningen och distributionen. Dessutom går man under kontrollbesöket igenom bokföringen av de ekologiska livsmedlen, deras sammansättning samt förpackningspåskrifter och följedokument.

Utöver produktionskontrollen gör Evira vid behov förnyade kontroller bl.a. om det har konstaterats brister i verksamheten och det krävs en ny kontroll för att försäkra sig om att bristerna har åtgärdats eller om det har skett väsentliga förändringar i verksamheten. En kontrollrapport utarbetas alltid efter kontrollerna.

9.2 Tilläggskontroller: extrakontroller och förnyade kontroller

Evira gör slumpmässigt i förväg anmälda eller oanmälda extrakontrollbesök som bygger på en allmän bedömning av hur ekologistiftningen följs. Vid bedömningen beaktas bland annat resultaten av tidigare kontroller. För extrakontroller uppbärs ingen avgift.

Förnyade kontroller görs, om produktionskontrollen inte har kunnat godkännas av orsaker som beror på aktören. Sådana orsaker är t.ex. sådant som framkommit under kontrollen och som har hindrat granskaren från att försäkra sig om att produkterna är ekologiska, exempelvis om granskaren inte har fått tillträde till alla produktionslokaler. För förnyade kontroller uppbärs avgift.

9.3 Anmälningar och beslut utgående från kontrollerna

Granskaren skickar den undertecknade rapporten över produktionsgranskningen till Evira och Evira avgör på basis av rapporten om verksamheten uppfyller kraven i ekologistiftningen. I samband med godkänd produktionskontroll ger Evira aktören ett ekointyg enligt artikel 29 i kommissionens förordning 834/2007. Tillsammans med ekointyget får aktören ett följebrev och en kopia av granskningsrapporten. Om det har konstaterats brister i verksamheten får företagaren en separat anmälan om detta, där man har samlat observationerna om vad som bör förbättras i verksamhet-

en. Företagaren får ett separat beslut om kontrollen endast ifall de föreskrivna kraven inte uppfylls.

Ett godkänt beslut fritar ändå inte aktören från det primära ansvaret för att ekologistiftningen följs i all ekologisk verksamhet. Ekointyget är i kraft tills följande produktionsgranskning godkänns, dock högst till slutet av följande kalenderår.

En aktör som godkänts förkontrollen har också möjlighet att av Evira få andra avgiftsbelagda handlingar som bekräftar att aktören hör till kontrollen över ekologiska livsmedel. Sådana handlingar är exempelvis aktör- eller affärsspecifika certifikat på engelska.

Ekointyg

Ekointyget ges i samband med beslut om godkänd produktionsgranskning och det är avgiftsfritt. Ekointyget ges på det språk som aktören har uppgett, antingen på finska eller på svenska. Av ekointyget framgår aktörens kontaktuppgifter, produktgrupper, giltighetstid och uppgifter om den myndighet som har tillsyn över aktören. Aktören kan be att få ett avgiftsbelagt ekointyg på engelska.

Aktören kan med hjälp av ekointyget påvisa att denna hör till ekokontrollen och att aktörens verksamhet uppfyller kraven i lagstiftningen om ekologisk produktion. Ekointyget kan dock inte användas och ska inte godkännas som bevis på att ett enskilt produktparti är ekologiskt.

Om aktören träder ut ur kontrollen upphör rätten att visa upp ekointyget som ett bevis på att aktören hör till kontrollen, då Evira har fattat beslut om att avlägsna företagaren ur kontrollen över ekologiskt producerade livsmedel.

9.4 Marknadskontroll

De lokala livsmedelstillsynsmyndigheterna kontrollerar under ledning av Regionförvaltningsverket marknadsföringen av ekologiskt producerade livsmedel i detaljhandeln och andra platser där detaljförsäljning sker samt i företag som inte hör till kontrollen av ekologiska livsmedel.

Evira sänder uppgifter till de lokala livsmedelstillsynsmyndigheterna om vilka aktörer som införts i registret över ekologisk produktion så att de kan utföra marknadskontroll.

De lokala livsmedelstillsynsmyndigheterna övervakar kontrollobjekt som bedriver beredning och import samt lager, partiaffärer, butiker och andra försäljningsställen. De lokala livsmedelstillsynsmyndigheterna övervakar att märkningar som hänvisar till en ekologisk produktionsmetod används endast av aktörer som hör till det ekologiska kontrollsystemet.

9.4.1 Detaljhandlare och detaljhandelsställen

Ekologiska livsmedel som säljs i lös-vikt ska hållas åtskilda från konventionella produkter i butiker och på torg och de ska vara tydligt märkta. Konventionellt producerade livsmedel får inte placeras på försäljningsställen speciellt avsedda för ekologiska produkter (vilseländande).

Försäljaren ska på kontrollmyndighetens begäran kunna påvisa att produkterna är ekologiska. De åtgärder som behöver vidtas för detta ska antecknas i ekoplanen (t.ex. utredning av produktens ursprung genom handlingarna vid mottagningskontrollen, produkterna hålls åtskilda i butiken). Om ekologiska produkter köps direkt från odlare/beredare ska man en gång om året begära ett intyg över att de hör till ekokontrollen (t.ex. en kopia av ekointyget eller beslutet om produktionskontroll).

Även vid marknadskontrollen kan prov tas av ekoprodukterna i avsikt att utreda om de motsvarar bestämmelserna.

9.4.2 Storköksverksamhet

Med storköksverksamhet avses beredning av ekologiska produkter i restauranger, sjukhus, matsalar och andra liknande livsmedelsföretag i anslutning till ett försäljningsställe eller leverans till slutkonsumenten.

Storköksverksamhet inom omfattas inte av EU:s ekologistiftning. Till exempel ett storkök som bereder och serverar ekologisk mat omfattas därför inte av kontrollen för ekologisk produktion. Däremot omfattas all matsservering om förbud mot att vilseleda konsumenten, och kan därför granskas enligt livsmedelslagen.

I vissa medlemsstater tillämpas nationella regler och privata standarder för märkning och kontroll av produkter från storköksverksamhet. I Finland finns inga sådana regler och standarder. I Finland finns dock det frivilliga och avgiftsfria programmet "Stegvis mot eko" / "Portaat Luomuun", som är avsett att hjälpa professionella kök att öka användningen av ekologiska produkter och därmed stöda hållbar utveckling.

10 Underleverans

- Vid underleverans, dvs. vid utläggning på entreprenad, överför aktören (huvudmannen) genom avtal en del eller alla ekofunktioner på ett utomstående företag (underleverantör) som ska utföra dem
- Huvudmannen är ansvarig för alla ekofunktioner som utförs som underleverans
  - huvudmannen meddelar kontrollmyndigheten om underleveransarbetet
  - huvudmannen uppdaterar sin ekoplan:
    - listning av alla underleverantörer,
    - beskrivning av åtgärder som sköts som underleverans,
    - skriftliga förbindelser av underleverantörerna om att underleverantörens ekofunktioner kan kontrolleras
    - samtycke till informationsutbyte mellan olika tillsynsmyndigheter/inrättningar, om underleverantören och huvudmannen övervakas av olika myndigheter
  - huvudmannen ansvarar också för bokföringen vid underleverantörens verksamhetsställe

Underleverantören behöver inte som självständig aktör höra till kontrollen av ekologiska livsmedel, om denne inte har ekologisk verksamhet för egen räkning. Underleverantören betalar för granskningen per timme, men betalar ingen grundavgift.

En aktör, huvudman, som hör till Eviras ekokontroll kan låta utföra "eko"funktioner som underleverans hos underleverantörer som inte hör till ekokontrollen. Huvudmannen svarar då för funktionerna i underleverantörens lokaler, och de granskas som en del av ekokontrollen av huvudmannens verksamhet. Trots att verksamheten hos underleverantören granskas i underleverantörens lokaler får denne inget ekointyg.

10.1 Anmälningsskyldighet

Fastän underleverantörerna inte hör till ekokontrollen måste de underleverantörsarbeten som de utför för huvudmannen kunna kontrolleras. När huvudmannen anmäler sig till kontrollen eller då nya underleverantörer kommer till eller byts ut ska huvudmannen ge tillsynsmyndigheten uppgifter om vilka underleverantörer som anlitas och vilka ekofunktioner som lagts ut på dem. Anmälan till tillsynsmyndigheten ska göras innan verksamheten inleds. Blanketten kan skrivas ut från webbplatsen Evira.fi (Gemensamma > Ekologisk produktion).

Det är skäl att hålla uppgifterna uppdaterade. Om det i ekokontrollen framkommer att huvudmannens alla funktioner inte har kunnat kontrolleras,

kan man i kontrollen besluta om marknadsföringsförbud för sådana produkter som det inte har gått att säkerställa att de är ekologiska, då kontrollobjektet inte har kontrollerats.

10.2 Uppgifter som ska ingå i ekoplanen

Huvudmannen ska inkludera uppgifter om underleverantörerna i sin ekoplan. Även eventuella ändringar i verksamheten ska uppdateras i huvudmannens ekoplan.

Huvudmannens ekoplan ska beträffande underleveransen innehålla samma uppgifter som tidigare; vilka underleverantörerna är, vilka ekofunktioner de utför åt huvudmannen och vilka kontrollmyndigheter eller -organ som har kontrollerat dessa funktioner. En närmare beskrivning av hur man utarbetar en ekoplan med tanke på underleveranser finns i anvisningarna om Ekoplanen på webbplatsen Evira.fi > Gemensamma > Ekologisk produktion > Blanketter och anvisningar.

*Huvudmannen ska begära att underleverantören ger en **skriftlig förbindelse** om kontrollen av funktionerna i den ekologiska produktionen i underleverantörens lokaler – också då underleverantören färdigt hör till kontrollen som själv-*

ständig aktör. Huvudmannen bifogar förbindelsen som en del av den egna ekoplanen. Förbindelsen kan vara fritt formulerad. På Eviras webbplats finns en modell för utformningen av en sådan förbindelse på > Gemensamma > Ekologisk produktion > Blanketter och anvisningar > Modellblanketter och mallar.

Dessutom, om kontrollen vid huvudmannens och underleverantörens verksamhetsställen utförs av olika kontrollmyndigheter eller -organ, ska huvudmannen i sin ekoplan inkludera en **förbindelse** för sin egen del och för underleverantören om att kontrollmyndigheterna/-organen sinsemellan kan utbyta information om resultaten av kontrollerna.

Exempel

En jordbrukare låter slakta ekologiskt producerade djur i ett närbeläget slakteri. Efter slakten returneras djuren till gården. Jordbrukaren ska höra till ekokontrollen och anmäla i sin ekoplan var produktionsdjuren slaktas och att Evira har tillsyn över slaktningen. Slakteriet ingår inte i kontrollen, eftersom det inte har ekologisk verksamhet för egen räkning. Huvudmannen ger kontrollen samtycke till informationsutbyte för sin egen och underleverantörens räkning.

Ett företag som bereder ekologiska livsmedel låter bereda ekologiska produkter i ett företag i ett annat medlemsland. Det finländska livsmedelsföretaget anmäler sin verksamhet till det aktuella medlemslandets behöriga kontrollmyndighet och skaffar kontroll av underleveransarbetet. I sin ekoplan uppger det finländska företaget som producerar ekologiska livsmedel underleverantörens kontaktuppgifter och den kontrollmyndighet/det kontrollorgan som kontrollerar beredningsverksamheten hos underleverantören. Dessutom ger livsmedelsföretaget för sin egen och underleverantörens del sitt samtycke till att Evira och den myndighet/det organ som kontrollerar underleveransarbetet i det andra medlemslandet kan utbyta information om kontrollen mellan sig.

10.3 Bokföring av underleveransåtgärder

För att säkerställa spårbarheten ska bokföringen över produktströmmarna utarbetas på enhetsnivå i alla led av produktionen, beredningen och distributionen som hör till den ekologiska verksamheten. Underleverantörens verksamhetsställe betraktas som huvudmannens separata produktions- eller beredningsenhet. Det innebär att bokföringen för underleveransarbetet ska utarbetas så att produkter som anländer till och lämnar enheten kan spåras per leverantörer, säljare, mottagare och köpare. Även om underleverantören utarbetar bokföringen är huvudmannen ansvarig att försäkra sig om att bokföringen är tillräcklig för att garantera spårbarheten.

10.4 Kontroll av underleverantörsarbetet

De åtgärder som utförs som underleverans kontrolleras som en del av kontrollen av huvudmannen, men underleverantören betalar granskningsavgiften. Vid underleverantörens verksamhetsställe går man igenom de ekologiska funktioner som huvudmannen gett underleverantören i uppdrag att utföra och att de uppfyller regelverkets krav.

Underleverantören och ekogranskaren kommer tillsammans överens om besök för att granska underleveransarbetet. Om underleverantören har flera huvudmän kontrolleras alla funktioner om möjligt vid samma granskningsbesök. Underleveransföretaget bekräftar rapporten som representant för sin huvudman. Huvudmannen kan om så önskas delta i granskningen hos underleveransföretaget. Då kontrolleras endast de underleveransfunktioner som hör till ifrågasvarande huvudman.

Inget separat beslut fattas utgående från granskningen. Resultatet av granskningen beaktas då beslut fattas om produktionsgranskningen av huvudmannen. En kopia av rapporten över granskningen av underleverantören sänds vid behov till huvudmannen med tanke på planering av eventuella förbättringsåtgärder. Om brister eller regelstridigheter upptäcks i verksamheten, åläggs huvudmannen krav på att vidta korrigerande åtgärder.

Exempel

En ekodlare gör mos av ekologiska rotfrukter i den lokala skolans lokaler och med skolans utrustning. Odlaren sköter själv alla skeden i beredningen och lagrar produkterna i sina egna lokaler. Det är inte fråga om underleverans, eftersom odlaren själv bereder produkterna. Odlaren ansvarar för att ekokraven följs. Verksamheten beskrivs i ekoplanen. Skolan behöver inte förbinda sig att följa ekokraven eller höra till ekokontrollen.

Ett lagringsföretag lagrar ekoprodukter för ett företag i livsmedelsbranschen. Livsmedelsföretaget måste höra till kontrollen och anmäla till myndigheten att lagringen sker som underleverans. Lagringen i lagringsföretaget granskas som en del av livsmedelsföretagets verksamhet. Lagringsföretaget hör inte till kontrollen, men har gett sitt medgivande till att verksamheten kan granskas som en del av huvudmannens verksamhet.

Ett företag inom ekologiska livsmedel importerar ekoprodukter från länder utanför EU. Som representant för importen anlitar importören ett speditorsföretag. Speditorsföretaget behöver inte höra till ekokontrollen, men har gett sitt medgivande till att verksamheten kan granskas som en del av huvudmannens verksamhet. Importören beskriver importverksamheten, som sker som underleverans, i sin ekoplan.

11 Avgifter för kontrollen och andra företagsekonomiska prestationer

---

De offentligrättsliga och företagsekonomiska prestationer som hänför sig till Eviras kontroll av ekologisk produktion är avgiftsbelagda. Med avgifterna täcks de kostnader som kontrollen medför för staten. För Eviras prestationer upp-bärs avgift enligt jord- och skogsbruksministeriets (JSM) förordning [1056/2012](#). Prislisorna finns på Eviras webbplats www.evira.fi.

Avgift tas ut även i de fall då aktören inte godkänns för kontrollen. Om ärendet förfaller av skäl som beror på sökanden, debiteras de kostnader som föranleds av behandlingen av ärendet, dock

högst en avgift som motsvarar prestationens egentliga pris.

Någon granskningsavgift för Eviras kontroll av ekologisk produktion debiteras dock inte för kontrollen av beredningen av ekologiska livsmedel, om livsmedlen bereds i anslutning till ekologisk jordbruksproduktion på verksamhetsidkarens gård och om huvudsakligen ekologiska råvaror som producerats på gården i fråga används vid beredningen.

12 Åtgärder vid avvikelser och regelstridigheter

- **Då kontrollmyndigheten observerar en avvikelse leder det till:**
  - skriftlig uppmaning att korrigera verksamheten och ekoplanen
- **Då kontrollmyndigheten observerar en regelstridighet eller upprepad avvikelse kan det leda till:**
  - marknadsföringsförbud för den aktuella produkten
  - marknadsföringsförbud för hela verksamheten
  - uteslutning från kontrollen för en viss tid/helt

12.1. Aktörens åtgärder inom egenkontrollen

Då en aktör vill komma med i kontrollen över ekologisk produktion förbinder sig aktören med sin underskrift att följa bestämmelserna för ekologisk produktion. Ansvar för att aktörens verksamhet uppfyller bestämmelserna ligger i första hand på aktören själv.

Om aktören anser eller misstänker att en produkt som aktören har producerat, tillverkat, importerat eller skaffat från annan aktör inte uppfyller kraven i ekologistiftningen, ska aktören inleda förfaranden för att antingen avlägsna hänvisningarna till ekologisk produktion i produktmärkningarna eller hålla produkten separat från den övriga produktionen och identifiera den.

Den produkt som misstanken gäller kan bearbetas, förpackas eller släppas ut på marknaden först efter att misstankarna om regelstridigheter har avlägsnats. Produkten kan dock släppas ut på marknaden som konventionell.

Aktören ska omedelbart anmäla om sådana här misstänkta fall till tillsynsmyndigheten. Då aktören har fått misstanken om regelstridigheter undanröjd ska saken också meddelas till Evira. I anmälan ska det anges på vilka grunder misstanken har undanröjts.

12.2. Åtgärder och påföljder

Om åtgärder och påföljder i händelse av regelstridigheter stadgas i rådets förordning (EG) nr

834/2007, genomförandeförordningen (EG) nr 889/2008, kontrollförordningen (EG) nr 882/2004 och lagen om ekokontroll (294/2015).

Enligt kontrollförordningen ska den behöriga myndigheten om den konstaterar att bestämmelserna inte efterlevs vidta åtgärder för att se till att aktören korrigerar situationen.

Tillsynsmyndigheten säkerställer att bestämmelserna om ekologisk produktion iaktas antingen genom att ge aktören en uppmaning att korrigera sin verksamhet eller genom att använda administrativa påföljder.

12.2.1 Avvikelse och uppmaning till korrigerande åtgärder

Om det rör sig om en mindre förseelse eller avvikelse, kan aktören ges en skriftlig uppmaning att korrigera verksamheten så att den följer bestämmelserna. Vid behov görs en förnyad granskning för att säkerställa att uppmaningen har följts.

Som avvikelse betraktas sådana små försummelser som inte inverkar på produktens ekologiska status, exempelvis en bristfällig ekoplan. Däremot är användning av en förbjuden tillsats inte en avvikelse utan en regelstridighet som påverkar produktens ekologiska status och kan leda till att produktpartiet eller produktserien försätts i marknadsföringsförbud.

Utöver uppmaningen att åtgärda bristen krävs i allmänhet också att ekoplanen korrigeras så att en motsvarande situation inte uppstår i framtiden.

12.2.2. Administrativa tvångsmedel

12.2.2.1 Livsmedelslagen och lagen om eko-kontroll

I tillsynen över den ekologiska livsmedelsproduktionen tillämpas de administrativa tvångsmedel som ingår i ekolagstiftningen. Enligt lagen om eko-kontroll beslutar den behöriga myndigheten om vilka förbud och ålägganden som utfärdas, och dessa ska utfärdas på viss tid. Åläggandena och förbuden ska återkallas om bristen har avhjälpats eller om den inte längre har någon betydelse med tanke på förbudet eller åläggandet.

Regelstridiga produkter som redan har hunnit ut i handeln ska återkallas från marknaden. I dessa fall samarbetar Evira med de lokala tillsynsmyndigheterna.

De lokala tillsynsmyndigheterna tillämpar vid sin marknadskontroll de tvångsmedel som avses i livsmedelslagen (23/2006). Evira kan tillämpa dessa vid beslut som gäller i områden som är större än en kommun, tex vid i samband med näthandel.

12.2.2.2 Marknadsföringsförbud

Om aktören misstänker att en produkt som aktören har producerat, berett, importerat eller skaffat från en annan aktör inte uppfyller kraven i ekolagstiftningen, ska aktören anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten kan kräva att produkten inte får marknadsföras med hänvisning till en ekologisk produktionsmetod, om inte uppgifter som aktören lämnat eller som myndigheten får från andra källor övertygar myndigheten om att misstanken undanröjts.

Marknadsföringsförbud kan också utfärdas om **tillsynsmyndigheten själv**, av grundad anledning och utan anmälan av aktören, **misstänker** att aktören tänker börja marknadsföra en produkt som inte uppfyller bestämmelserna om ekoproduktion. Då kan tillsynsmyndigheten bestämma att aktören tillfälligt, under en tid som myndigheten fastställer, inte får marknadsföra produkten med hänvisning till ett ekologiskt produktionssätt.

Om det konstateras att någon produkt strider mot bestämmelserna, om konsumenten vilseleds om att produkten är ekologisk eller om tillsynsmyndighetens uppmaning till korrigerande inte har följts kan aktören åläggas att avlägsna märkningarna som hänvisar till ekologisk produktion från hela det regelstridiga produktpartiet eller produktionsserien.

Aktören ska då skriftligen informera produkternas köpare om att märkningarna om ekologisk produktion tas bort från de regelstridiga produktpartierna eller produktionsserierna. Regelstridiga produkter som redan har hunnit ut i handeln ska

också återkallas från marknaden. Från fall till fall anmäler Evira om regelstridiga produkter också till kommunernas livsmedelsgranskare, som ansvarar för marknadskontrollen, och till tullen.

Regelstridiga produkter får marknadsföras som konventionella om alla märkningar som hänvisar till ett ekologiskt produktionssätt har tagits bort från produkterna.

12.2.2.3 Uteslutning från kontrollen

Innan en aktör börjar marknadsföra ekologiskt producerade produkter ska aktören anmäla sig till kontrollen hos den behöriga myndigheten. Efter anmälan görs en första granskning hos aktören innan aktören ansluts till kontrollen. Hos en aktör som anslutits till kontrollen ska det dessutom utföras granskningar i enlighet med den årliga tillsynsplanen.

Om verksamheten uppfyller bestämmelserna kan aktören få ett ekointyg, som visar att aktören hör till kontrollen över ekologisk produktion.

Om en aktör eller en verksamhet som inte uppfyller villkoren i ekolagstiftningen och inte kan anslutas till kontrollen ska tillsynsmyndigheten ge aktören ett separat beslut där man anger motiveringarna till att aktören inte har kunnat beviljas ekointyg.

Dessutom ska tillsynsmyndigheten om en allvarlig eller långvarig överträdelse i aktörens verksamhet konstateras, t.ex. om aktören underlåtit att följa ett marknadsföringsförbud som tillsynsmyndigheten utfärdat, förbjuda aktören att under en viss tid saluföra alla de produkter som aktören bereder och som i märkningar och reklam anges vara ekologiskt producerade.

Då utesluter tillsynsmyndigheten aktören från kontrollen för en viss tid, antingen helt eller för en viss produktionsinriktnings del, och aktören har under den här tiden inte rätt att marknadsföra sina produkter som ekologiska.

En aktör kan uteslutas från kontrollen i högst två års tid. Efter att tidsfristen löpt ut kan aktören ansöka om att bli antagen till eko-kontrollen igen, och ett nytt granskningsbesök avläggs då hos aktören.

Information om uteslutningen från kontrollen ges till kommunens livsmedelstillsynsmyndighet för kännedom. Om aktören utesluts ur kontrollen av import informeras också Tullen om detta.

En aktör som har uteslutits ur kontrollen kan inte använda hänvisningar till ekologisk produktion på sina produkter, eftersom dessa hänvisningar förutsätter att aktören hör till kontrollen.

Aktören får marknadsföra sina produkter som konventionella om alla märkningar som hänvisar till ett ekologiskt produktionssätt har tagits bort från produkterna.

12.2.2.4 Vite

Tillsynsmyndigheten kan effektivisera ett förordnande eller förbud genom att förena det med vite. Om en aktör inte följer ett förordnande eller förbud som tillsynsmyndigheten har utfärdat kan det hot om böter som förenats med förordnandet eller förbudet verkställas.

12.2.2.5 Sökande av ändring

Ändring i ett beslut där det konstateras att en aktör eller en verksamhet inte kan anslutas till kontrollen över ekologisk produktion och aktören därför inte kan beviljas ett ekointyg kan sökas hos den myndighet som fattat beslutet.

Ändring i ett beslut som gäller marknadsföringsförbud eller i ett beslut genom vilket en aktör utesluts från ekokontrollen får sökas genom be-
svär hos den förvaltningsdomstol inom vars område aktörens hemkommun finns.

I anmälningar som gäller godkännande inom kontrollen och godkännande av produktionsgranskningar eller uppmaningar att korrigera verksamhet kan inte sökas ändring. Om aktören ändå upptäcker ett fel i ekointyget kan aktören be den myndighet som utfärdat ekointyget att korrigera felet i fråga.

12.2.3 Begäran om förundersökning

Tillsynsmyndigheten bör anmäla förseelser mot bestämmelserna om ekoproduktion till förundersökningsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får låta bli att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten endast om gärningen eller försummelsen är ringa.

En domstol kan för brott mot bestämmelserna om ekologisk produktion döma till böter en som som uppsåtligen eller av grov oaksamhet:

1) saluför produkter på vilka det hänvisas till ekologiskt produktionsätt och bedriver ekologisk produktion som **inte har anmälts till kontrollsystemet** för ekologisk produktion,

2) försummar att anmäla **förändringar** i verksamheten

3) använder i artikel 23 i rådets förordning avsedda termer som hänvisar till ekologisk produktion **i strid med de villkor** som anges i den artikeln,

4) bryter mot ett **förbud** mot saluföring som utfärdats av tillsynsmyndigheten,

5) **inte iakttar ett beslut** om att avlägsna hänvisningarna till ekologiskt produktionsätt som tillsynsmyndigheten meddelat.

13 Annan kontroll av ekologiska produkter

- **Kontrollen av den ekologiska produktionen och dess högsta ledning hör till jord- och skogsbruksministeriet (JSM).**
- **Eviras kontrollavdelning planerar och leder kontrollen av produktionen av ekologiska jordbruksprodukter samt kontrollen av beredning, lagring, partihandel och saluföring av ekologiska livsmedel och ekologiskt foder.**
- **Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira har tillsyn över ekologiska alkoholdrycker.**
- **Tullen kontrollerar importen av ekologiska livsmedel och att ekologiska livsmedel av icke-animalskt ursprung som kommer till Finland från EU-medlemsländer stämmer överens med kraven i samband med lossning och lagring i Finland.**

13.1 Ekologiska jordbruksprodukter

NTM-centralerna svarar för övervakningen av ekologisk jordbruksproduktion. I praktiken får de hjälp av granskare som Evira auktoriserat.

NTM-centralen har tillsyn över jordbruksproduktion och smärre bearbetning av produkter

NTM-centralen övervakar jordbruksproduktionen, dvs. funktioner som innebär produktion, förpackning och ekologisk märkning av (obearbetade) jordbruksprodukter som har producerats på den egna gården.

T.ex.

- odlaren förpackar produkter som har producerats på den egna gården (t.ex. potatis i säckar/detaljhandelsförpackningar) och märker dem som ekologiska produkter.

Även småskalig beredning av gårdens egna ekologiskt producerade jordbruksprodukter för saluföring som ekologiska livsmedel kontrolleras av NTM-centralen. Som småskalig beredning avses t.ex. tvättning av morot och torkning av örter, spannmål och bär.

Till NTM-centralernas tillsynsområde hör också beredning eller framställning av gårdarnas egna

jordbruksprodukter med s.k. låg förädlingsgrad (mera information i Ekologisk produktion 1 – Allmänna villkor och växtproduktion).

T.ex.

- framställning av mjöl, gryn, flingor etc. i gårdens egen kvarn,
- skalning, finfördelning och förvällning av potatis och grönsaker, nedfrysning av bär, råmjölk eller dylikt,
- gårdsslakt, styckning av kött, framställning av malet kött,
- blandning av ekologiska råvaror, t.ex. beredning av råkost, örtblandningar, mysli, saft (juice utan socker) och mos samt
- förpackning och märkning av ovan nämnda produkter som ekologiska efter beredningen
- styckning, blandning, nedfrysning etc. av produkter som har beretts utanför gården som underleverans samt förpackning och märkning som ekologiska produkter på gården (t.ex. ekologiskt mjöl som man har låtit mala i en kvarn, kött som har returnerats från ett slakteri).

13.2 Ekologiskt foder

Tillsynen över framställningen av ekologiskt producerat foder, dess lagring, partihandel och marknadsföring planeras och styrs av Eviras kontrollavdelning, Enheten för foder- och gödselkontroll, som också svarar för den ekologiska kontrollen av ovan nämnda aktörer.

13.3 Ekologiska alkoholdrycker

Tillsynen över framställning, framställning som underleverans, lagring, marknadsföring och partihandel med samt import och export av ekologiskt producerade alkoholdrycker sköts av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira www.valvira.fi.

13.4 Tullens uppgifter

Det är tullens uppgift att ha tillsyn över importen av ekologiska produkter (jordbruksprodukter, livsmedel, foder, alkoholdrycker, utsäde och plantmaterial) som importeras från tredje länder utanför EU. Tullen har också tillsyn över att importen av ekologiska livsmedel av icke-animaliskt ursprung till Finland från andra EU-medlemsländer stämmer överens med kraven i samband med lossning och lagring av livsmedelspartier i Finland. Tullens webbplats finns på adressen www.tulli.fi.

13.5 Tillsyn på Åland

Tillsynen över produktion, beredning, beredning som underleverans, lagring, partihandel, marknadsföring och import av ekologiska livsmedel på Åland sköts av Ålands landskapsregering www.regeringen.ax.

14 Uppköp av insamlade vildväxande ekologiska produkter

- Aktörer som köper insamlade vildväxande ekoproducter ska anmäla sig till kontrollen två månader innan verksamheten inleds.
- Ekoplanen skall omfatta:
  - Beskrivning av verksamheten
  - Beskrivning av uppköpsverksamheten
  - Beskrivning av plockningsverksamheten
  - Beskrivning av bokföringen
  - Beskrivning av *spårbarheten*
  - Uppköpsställes verksamhet
- Det ska finnas aktuella, av NTM-centralen godkända kartor över uppsamlingsområdena
- Gör årligen en anmälan över de områden där de köpta produkterna insamlats, uppköpsställes placering, växtarterna,- produkterna och uppköpstidpunkterna.
- Uppköp av insamlade vildväxande ekoproducter ska bokföras. Om uppköpsställes ska antecknas:
  - De köpta produkternas namn och mängd
  - Inköpstidpunkt
  - Plockarens namn, adress (eller land) och underskrift
  - Uppsamlingsområde

14.1 Anslutning till ekokontrollen

Den som köper insamlade ekologiska produkter ska höra till Eviras tillsyn över ekolivsmedel. Närmare anvisningar om hur man ansluter sig till kontrollen finns i stycke 3.3. i denna guide.

Uppköparen av insamlade produkter ska inlämna sin anmälan om anslutning till ekokontrollen i god tid, minst två månader, innan verksamheten inleds, eftersom det ska gå att utföra den första granskningen av uppköpsverksamheten innan verksamheten inleds. Uppköpsverksamheten kan ändå påbörjas före den första kontrollen, men de insamlade produkterna kan inte marknadsföras som ekoproducter innan den första granskningen av aktörens verksamhet har gjorts och aktören har godkänts för kontrollsystemet.

Som bilagor till den ovan nämnda anmälan om uppköpsverksamhet gällande insamlade vildväxande ekoproducter ska inlämnas:

- En ekoplan över uppköpsverksamheten.
- En kopia av NTM-centralens ekointyg där det framgår att insamlingsområdet godkänts som insamlingsområde för ekoproducter,
- Köparen ska ha tillgång till av NTM-centralen godkända kartor över uppsamlingsområdet. Köparna kan få ekointygen och kartorna av uppsamlingsområdets disponent eller uppsamlingsområdets ägare.
- Dessutom krävs en årlig anmälan över inköpen av insamlade vildväxande ekoproducter, se närmare punkt X.3. Det första året ska detta anmälas två månader innan uppsamlingen börjar, för att kontrollen ska kunna anordnas.

Efter att uppköparen blivit godkänd för kontrollsystemet kan hen verka i hela landet, men hen ska ha kartor över alla sina uppsamlingsområden och hen ska uppdatera sin ekoplan. Köparen kan få ekointygen och kartorna av uppsamlingsområdets disponent eller uppsamlingsområdets ägare.

14.1.2 Ekoplan för uppköpare av insamlade vildväxande ekoprodukter

För att en aktör som köper upp insamlade vildväxande ekoprodukter ska bli godkänd till kontrollsystemet för ekoproduktion ska hen ha utarbetat en ekoplan över sin verksamhet.

En ekoplan för uppköpsverksamhet gällande insamlade vildväxande ekoprodukter ska innehålla minst följande saker:

1) Beskrivning av företagets verksamhet, av vilken framgår:

- Beskrivning av lokalerna (även uppköpsställen, alla bearbetnings- och lagringslokaler),
- Produkter som man har för avsikt att köpa upp
- Beskrivning av produkternas hantering (t.ex. rensning, nedfrysning, förpackning),
- Förteckning över maskiner och anordningar som används vid bearbetning och lagring av de insamlade produkterna.

2) Presentation över hur uppköpsverksamheten är organiserad

- Läge och beskrivning av uppköpsställena
- Kontaktuppgifter till eventuella underleverantörer
- Läge och beskrivning av uppköpsställen för underleverantörerna;
- Avtal med underleverantörerna om iakttagande av villkoren för ekologisk produktion och medgivande till kontroller

3) Utredning över hur plockarna får anvisningarna och hur förteckningen över plockarna görs upp

- Kartornas synlighet och tillgång på kopior av kartorna på uppköpsställena;
- Plockarnas utbildning
- Tillgång på anvisningar för plockarna på uppköpsställena samt förteckning över plockarna
- Förteckningen över plockarna ska förvaras efter insamlingsperioden.

4) Beskrivning av inköps- och försäljningsbokföringen av vilken också köparen framgår, om mottagningen sköts av en underleverantör för inköparens räkning

5) Beskrivning av lager och tillgångar

6) Beskrivning av hur produkterna hålls åtskilda på uppköpsställen och i bearbetnings- och lagerlokaler (om även konventionella insamlade vildväxande ekoprodukter bearbetas eller lagras)

7) Beskrivning av rengöring av maskiner och anordningar före bearbetning av insamlade vildväxande ekoprodukter samt kontroll av rengöringsåtgärderna och anteckning av kontrollresultaten (om även konventionella insamlade vildväxande ekoprodukter bearbetas)

8) Beskrivning av produkttransporter från uppköpsställen

9) Hur ofta balansräkning görs upp

10) Åtgärder som vidtas då betänkliga partier påträffas

11) Beskrivning av produkternas spårbarhet

Eviras tillsyn över ekolivsmedel meddelas om eventuella ändringar av uppköparens ekoplan för insamlade vildväxande ekoprodukter. Aktören bör ha i minnet att ekoplanen granskas i samband med produktionskontrollen. Ändringar i verksamheten ska meddelas till Evira med en ändringsanmälan.

Förädling av ekologiska produkter förutsätter att man gör upp en ekoplan över förädlingen. På Eviras webbplats hittar du anvisningar för hur en ekoplan görs upp www.evira.fi.

14.2 Inledande kontroll och beslut om godkännande för kontrollsystemet

Vid den inledande kontrollen utreds sökandens förutsättningar att iaktta anvisningarna för ekologisk produktion. Vid uppköparens inledande kontroll utreds bland annat möjligheterna att förverkliga ekoplanen samt bearbetnings- och lagerlokaler.

Evira ger kontrollerna i uppdrag åt bemyndigade granskare. Efter godkänd inledande kontroll får aktören beslutet om godkännande till kontrollsystemet och ekointyget. Därefter har aktören rätt att marknadsföra sina uppköpta insamlade vildväxande ekologiska produkter med märkningar som hänvisar till ekologisk produktion.

14.3 Anmälan om uppköp av insamlade ekologiska produkter

Uppköpare av insamlade vildväxande ekologiska produkter som inte har ett eget registrerat insamlingsområde ska tillstålla Eviras ekokontroll information om de uppsamlingsområden, från vilka de under det året köper upp ekologiska produkter samt uppgifter om växtarter och –produkter som ska köpas upp samt placeringen av uppköpsstället och tidpunkten för köpet (uppskattnings) minst två veckor innan den tilltänkta uppsamlingen påbörjas.

Anmälan görs på Eviras blankett "Anmälan om uppköp av insamlade vildväxande ekologiska produkter". En kopia av NTM-centralens beslut om godkännande av det tilltänkta uppsamlingsområdet för kontrollsystemet ska bifogas till anmälan.

Företag som köper upp insamlade vildväxande ekologiska produkter får NTM-centralens beslut om godkännande av områden för ekologisk produktion av _____ disponenter för området. Uppköpsverksamhet som gäller insamlade vildväxande ekologiska produkter kan alltså inte _____ bedrivas utan årlig anmälan av uppköp av insamlade vildväxande ekologiska produkter och en uppdaterad karta över insamlingsområdet.

Eventuella ändringar bör anmälas till Livsmedels säkerhetsverket med blanketten Anmälan om ändringar.

14.4 Krav på uppköpsverksamhet av insamlade vildväxande ekologiska produkter

14.4.1 Allmänna principer för uppköpsverksamheten

De första uppköparna av alla insamlade ekologiska produkter ska höra till ekokontrollen. Uppköp av insamlade vildväxande ekologiska produkter ska följa villkoren för ekologisk produktion. Insamlade vildväxande ekologiska produkter får endast köpas av plockare som förbundet sig att följa anvisningarna för ekologisk insamling av vildväxande produkter.

Vid uppköpsstället ska finnas en uppdaterad förteckning över de plockare som ingått förbindelse om att följa bestämmelserna om ekologisk produktion, samt en uppdaterad förteckning över plockare som levererat insamlade produkter till inköpsstället. En modell till uppköpsjournal finns på webbplatsen Evira.fi. På uppköpsstället ska finnas en karta över de tillåtna insamlingsområdena och kartkopior för plockarna. Insamlade ekologiska produkter ska hållas tydligt åtskilda från konventionella produkter.

14.4.2 Plockare

Innan plockningen inleds krävs att alla plockare av ekologiska produkter avger en skriftlig förbindelse att iaktta anvisningarna för plockning av ekologiska produkter, en modellförbindelse hittas på Eviras webbplats. Uppköparen av de ekologiska produkterna ansvarar för att plockarna förbinder sig till anvisningarna för plockning av ekologiska produkter och för att plockarnas kunskaper hålls på en tillräckligt hög nivå. Man kan förbinda sig att följa plockningsanvisningarna på ett uppköpsställe eller i samband med plockningsutbildningen, ifall aktören ordnar en sådan.

En plockare som förbundet sig till anvisningarna för insamling av vildväxande ekologiska produkter har rätt att sälja produkter hen själv samlat in endast till köpare som hör till ekokontrollen. Plockare får inte sälja egenhändigt plockade ekologiska produkter direkt till konsumenter.

Om det sker betydande förändringar av anvisningarna för ekologisk plockning ska plockarna informeras om ändringarna.

Kontrollörer av ekologisk produktion utreder plockarnas förbindelse och kunskaper i samband med uppköparens produktionskontroll genom att intervjua plockare som hämtar ekologiska produkter till uppköpsstället. Om en plockare misstänker att man använder produktionsinsatser som är förbjudna på ekologiska insamlingsområden ska _____ plockaren _____ anmäla sina observationer till NTM-centralen, som vid behov kan utföra en kontroll på området.

Om en plockare själv bearbetar produkter som hen samlat in (t.ex. genom torkning) förutsätts att verksamheten ansluts till kontrollen. Då kan plockaren själv anmäla sig till kontrollen. Alternativt kan hans huvudman anmäla plockaren till kontrollen som underleverantör.

14.4.3 Hantering av produkter

Behandling av produkter efter skörden med andra medel än de som nämns för detta ändamål i verkställighetsförordningen bilaga II är förbjuden. Det är förbjudet att behandla produkterna med joniserande strålning.

14.4.3.1 Lagring och åtskiljande av produkterna

Om man på samma enhet (uppköpsställe eller lagerlokaler) samtidigt hanterar både ekologiskt och konventionellt producerade insamlade vildväxande ekologiska produkter ska följande villkor uppfyllas:

- Enheten har separata lokaler eller tydligt märkta åtskilda områden för lagring av insamlade vildväxande ekoprodukter före och efter hanteringen, eller så lagras ekologiska produkter och motsvarande konventionellt producerade produkter tidsmässigt åtskilda;
- Lagringen ska skötas så att partierna kan identifieras. Kontaminering av ekologiska produkter med konventionellt producerade produkter eller andra medel ska förhindras;
- Ekologiska produkter ska hanteras i enhetliga perioder och i hela partier, antingen tidsmässigt eller platsmässigt åtskilda från motsvarande produkter som marknadsförs som konventionellt producerade;
- Ekologiska produkter bearbetas endast efter rengöring av kärl och anordningar.

14.4.4 Bokföring

14.4.4.1 Bokföring på uppköpsstället

Inköp av insamlade vildväxande ekoprodukter ska bokföras. På uppköpsstället ska antecknas:

- Den köpta produktens namn och mängd (kg)
- Tidpunkten för köpet
- Plockarnas namn och adress (om plockaren bor utomlands räcker det med hemlandet) samt underskrift (modell för inköpsjournal på sidan Evira.fi);
- Insamlingsområde (kartbladets nummer) Efter avslutad insamlingssäsong ska uppköparen av insamlade produkter ha kvar sin bokföring över inköpen från alla underleverantörer eller en kopia av den samt ett sammandrag över produkter som köpts och sålts vidare under säsongen.

Uppköparen av insamlade vildväxande ekoprodukter ansvarar för att föra en förteckning över plockarna av ekoprodukter. Köparen ska på varje uppsköpsställe ha:

- en uppdaterad förteckning över de plockare som ingått förbindelse om att följa bestämmelserna om ekoproduktion,
- en uppdaterad förteckning över plockare som levererat insamlade ekoprodukter till försäljning på uppköpsstället,
- en fullständig karta över sitt uppköpsområde, med kartblad som är förenligt med anmälda index och numreringar
- kartkopior över områden som delas ut till de plockare som vill ha kartor (inklusive kartor över områden där NTM-centralen förutsätter en noggrannare skala)

Av personer som köper upp ekologiska produkter krävs tillräcklig kännedom om de villkor för ekologisk produktion som berör uppköpsverksamhet. Det kan kontrolleras genom att intervjua uppköpspersonalen. Ekologiska insamlade produkter och andra produkter ska hållas åtskilda på uppköpsstället och vara tydligt märkta för att förhindra sammanblandning. Märkningen kan göras genom att exempelvis förvara konventionella och ekologiska produkter i lådor av olika färg. Då antecknas i inköpsjournalen färgen på lådan där man förvarar produkter som antecknats i inköpsjournalen ifråga. Produktmängderna på uppköpsstället måste motsvara produktmängderna i bokföringen.

14.4.4.2 Bokföring i samband med bearbetning och lagring

Vid bearbetningsprocessen för insamlade vildväxande ekoprodukter ska man bokföra de bearbetade produkternas partiuppgifter, mängd och svinn som uppstått. I bokföringen antecknas dessutom resultaten av kontrollerna av rengöringsåtgärdernas effektivitet för maskiner och anordningar som används vid bearbetning av produkterna. Uppköparen ska föra bok över de insamlade produkternas partiuppgifter, lager och tillgångar. Med hjälp av den här bokföringen ska uppköparen av de insamlade produkterna och kontrollmyndigheten kunna spåra mängderna överlätna produkter och mottagarna (samt köparna, om mottagaren inte är köpare). Bokföringsuppgifterna ska kunna bestyrkas med hjälp av lämpliga kvitton.

14.4.4.3 Bokföring av överlätna insamlade vildväxande ekoprodukter

I bokföringen ska man kunna spåra de ekologiskt producerade produkter som har överlåtit från enheten, deras mängder, livsmedlets partiidentifikation samt mottagare (och köpare om köparen inte är densamma som mottagaren). Då det gäller direktförsäljning till konsumenten antecknas ”konsument” som mottagare.

14.4.4.4 Balansräkningar

En uppköpare av insamlade vildväxande ekoprodukter som är underställd den ekologiska kontrollen ska planera sin bokföring så, att aktören själv och kontrollmyndigheten kan klargöra mängderna ekologiska produkter i lager samt mottagna och överlätna mängder.

Aktören ska regelbundet göra upp sammandrag (balansräkningar) över mängderna av mottagna ekologiska produkter, mängder som finns i lager och mängder som har överlåtit. Hur ofta balansräkningar ska göras upp beror på verksamhetens natur och dess omfattning. Som regel ska balansräkningar göras upp en gång i kvartalet vid ekologisk verksamhet. Uppköp av ekologiska skogsprodukter är ändå en så säsongbetonad

aktivitet att det oftast räcker med att göra upp balansräkning 1 - 2 gånger om året. Resultatet av balansräkningen ska vara ett konstaterande att de mottagna och överlåtna ekologiska produkternas mängder står i ett realistiskt förhållande till varandra. Om balanserna kan kontrolleras i realtid i bokföringen behövs inga separata balansräkningar.

14.4.4.5 Ekologiska produkters spårbarhet

Det ska vara möjligt att spåra ursprunget på färdigförpackade insamlade vildväxande ekologiska produkter. Det här innebär att man i aktörens bokföring ska kunna spåra alla föregående hanteringsskedena ända tillbaka till den insamlade produkternas plockare. Spårbarheten kan förverkligas med hjälp av partinummer och datum på produkten.

För att påvisa att de insamlade produkterna är spårbara ska aktören ha alla anteckningar och handlingar som gäller köpet, mottagande av produkten, lagring, och eventuell bearbetning. Anteckningarna eller handlingarna ska omfatta dokument om

- inköpsdagböcker på uppköpsställen,
- inköpsfakturor,
- försäljningsfakturor,
- bokföring av försäljning/överlåtelse,
- lagerbokföring,
- rapporter om bearbetning av produkterna,
- forsedlar och andra följesedlar,
- lagerbokföring och viktprotokoll
- samt dokumentation om produkternas ursprung, till exempel kartblad

Aktören ska vid kontroll kunna uppvisa dessa för granskaren.

Aktören kan själv testa spårbarheten i sin verksamhet genom att man tar en produkt med ett visst partinummer och datum ur utgångslagret och samlar ihop alla anteckningar och handlingar som gäller lagring, bearbetning och mottagande av produkten, och se till att spårbarheten fungerar.

14.4.5 Underleverantörsverksamhet vid insamling av vildväxande produkter

Det är möjligt att anlita underleverantörer för plockningsverksamheten. Underleverantörerna kan t.ex. utföra bearbetnings- eller förpackningsuppgifter som gäller de insamlade ekoprodukter som huvudmannen äger. Underleverantören köper, äger eller säljer aldrig ekoprodukter för egen räkning, utan produkterna ägs hela tiden av huvudmannen. En underleverantör kan ha hand om mottagningen av insamlade produkter på ett uppköpsställe.

Underleverantören behöver inte själv ansluta sig till ekokontrollen, men hen ska med en förbin-

delse förbinda sig att iaktta lagstiftningen om ekoproduktion, och gå med på att ekotillsynen kontrollerar också hens verksamhet som en del av uppdragsgivarens verksamhet. Den årliga kontrollen hos underleverantörer är avgiftsbelagt för underleverantörerna.

Huvudmannen (uppdragsgivaren) anmäler underleverantörerna till Evira och ingår förbindelsen med underleverantören, och beskriver underleverantörsverksamheten i sin ekoplan.

14.4.6 Försäljning av insamlade vildväxande ekologiska produkter direkt till konsumenten på uppköpsstället

Om en aktör som upprätthåller ett uppköpsställe säljer ekologiska produkter direkt till konsumenten ska denna själv höra till kontrollsystemet, och bokföra de produkter som säljs direkt till konsumenten.

